

KIADÓHIVATÁS

600
320
110

XI évfolyam • 190. szám

1928 augusztus 26 Vasárnap

* 5688 Elul 10 *

UJKELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Paktum a kolozsvári tanács bőrére?

Tomescu vezérfelügyelő a kolozsvári városháza aktáit böngészi már napok óta, és akik az „autonom” városok életének néhány esztendő történelmét ismerik, jól tudják, hogy az ilyen inspekciók csak arra valók, hogy a kormány olyan oknak birtokába jusson, amelynek alapján el lehet rendelni az illető városi tanács feloszlatását. Okot nem nehéz találni, ha nincs ok, jó az ürügy is, amelyben nem tulságosan válogatós a kormány és így Kolozsvár városának tanácsosai meg vannak győződve arról, hogy napjaink meg vannak számolva. Ha figyelembe vesszük azt is, hogy Erdély szerte már talán Kolozsvár az egyetlen város, amelynek valóban a város lakosságának akaratát visszafüggőzték — tehát nem liberális — városi tanácsa van, akkor senkinek sem lehet kétsége az iránt, hogy a kormány mindent el fog követni a város lakosságának érdekeiért dolgozó demokratikus tanács feloszlatása érdekében.

A kormány már úgy hozzászoktatott bennünket mindenhez, hogy nem is csodálkozunk az ilyen szándékon. Legfeljebb csak azon csodálkozhatna valaki, hogy miért nem oszlatták fel már eddig is ezt a tanácsot, amely minden cselekedetében nem a liberális pártnak, hanem — horribile dictu — a város lakosságának pariroz, holott a csavaros törvénymagyarazat minden percben alkalmas ad a kormánynak a feloszlatási végzésre. A magyarazat azonban föltöbbségi egyszerű. Azzal, hogy a jelenlegi városi tanácsot feloszlatják, még koránt sincs segítve a liberális pártot, ezzel csak a fél csatát nyerték meg, hátra van azonban a csata nehezebbik része; az új választások. Azt pedig már a belügyminiszteriumban is tudják, hogy a kolozsvári községi választásokat nem lehet olyan eszközökkel lefolytatni, mint ahogy azt az országos választásoknál szokták és így jóelőre megjósolhatta akárki, hogy új választások esetén a liberálisok megint csak fantasztikus kisebbségbe kerültek volna.

Ha a legfrissebb információinknak hihetünk, a kormány, illetőleg a liberális párt megtalálta ennek az orvosgátát is. E hírek arról szólnak, hogy Tomescu vezérfelügyelőnek a városházán folytatott vizsgálatával egyidejűleg a liberális párt helyi tagozatával az új választások ügyében. Azaz magyarul: előre isznak áldomást a róka bőrére. Ez információk szerint abban a pillanatban, mielőtt a liberális párt megegyezik a Magyar Párttal, Tomescu vezérinspektor a városházán megtalálja az akták között a döntő okot és postafordultával megjön Bukarestből a feloszlató végzés is.

Nem tudunk és nem akarunk hitelt adni ezeknek a híreknek. Képtelenség tartjuk a Magyar Pártot arra, hogy ehhez az izlésesnek igazán nem mondható ítélethez segítőt kezet nyújtson és közvetített uton hódérja legyen a város lakosságának minden rétegét igazságosan képviselő városi tanácsnak. A nemrégiben lezajlott aradi választásokon a Magyar Párt paktumot kötött a liberálisokkal és így sikerült a paktumos listát győzelemre vinni. Aradon azonban a helyzet más volt, a paktum akkor jött létre, amikor már a kinevezett interimer

bizottság vezette a város ügyeit. Kolozsváron azonban, ha nem lévedünk, e pillanatban még hivatalában van a szabad és tiszta választásokból kikerült tanács és képtelenek vagyunk elhinni, hogy néhány újabb városi tanácstagok kedvéért a Magyar Párt szerepét vállalja a tanács kivégzésében és már előre

paktumot kötne éppen azzal a párttal, amely a jelenlegi városi tanács ellen, helyi sajtójában és Bukarestben is éppen azon a címen keltett hangulatot, hogy a tanács tulságosan védi a kisebbségi érdekeket. Annak ellenére, hogy nem tudunk hitelt adni ezeknek a híreknek, mégis szönyegre kellett hozzuk az ügyet,

mert nem szeretjük a meglepetéseket. Mi örülnénk a legjobban, ha illeke helyről kétségbevonhatatlanul megáfólnák ennek a paktumnak a tervét, hiszen a szóbanforgó paktum talán éppen a város magyar lakosságának jelentősen a legnagyobb veszedelemet.

Az olasz kormány tudomásul vette Jugoszlávia válaszát a spalatói incidens ügyében

Róma, augusztus 25. Röviden jelentették, hogy a jugoszláv kormány a spalatói incidens ügyében jegyzéket nyújtott át az olasz kormánynak, melyben a legértelmezesebb szankciók alkalmazását ígérte meg az olasz konzul inzultálóiával, a tüntetőkkel és a kötelességüket nem teljesítő hatóságokkal szemben. Az olasz kormány a jugoszláv választ tudomásul vette és mai napon közzétette a jugoszláv kormány jegyzékének szövegét. A jugoszláv jegyzék bejelenti, hogy Olaszország jegyzékének átvétele után a jugoszláv kormány azonnal megindít

totta a nyomozást és intézkedéseket tett annak érdekében, hogy a spalatói incidenshez hasonló kilengések többé elő ne fordulhassanak. Jugoszlávián mindenképpen arra törekszik, hogy Olaszországgal a legjobb baráti viszonyt tartsa fenn. Ezután a válasz négy pontja bejelenti, miszerint hivatalosan elrendelték, hogy Radomir tanácsos, a spalatói hatóság képviselőjében bocsánatot kérjen az olasz konzultól. A kormány elrendelte a bűnösök megbüntetését, akik közül eddig huszötöt tartóztattak le. A jugoszláv

kormány hajlandó az olasz hajók, valamint az olasz állampolgárok kárát megtéríteni. Ezenfelül Ivics igazságügyi tanácsost, aki a tüntetések alkalmával nagy zsupán volt, állásától megfosztották. A jegyzék végül hangsúlyozza, hogy a spalatói incidens ügyében beindított vizsgálat eredményeiről a kormány értesíteni fogja az olasz kormányt. Az olasz lapok hangsúlyozzák, hogy a fenti jegyzékkel, illetőleg válasszal az olasz kormány az incidenst befejezettnak tekinti.

A világ minden fájdalmas problémája szóhoz jut a berlini interparlamentáris kongresszuson

A kisebbségi kérdéstől a demokrácia válságáig minden aktualitást felvárnak a szónokok. Djuvara kelet-európai Locarnóra tett ajánlata

Berlin, aug. 25. Az interparlamentáris unió ülései tegnap és ma rendkívül érdekes tárgysorozattal és felszólalásokkal bővültek. A tegnapi ülésen az interparlamentáris unió főtitkárságának jelentése kapcsán elsőül Saklatvala indiai delegátus szólalt fel, hangsúlyozva, hogy az általános elégedetlenséget Európa határainak bizonytalanságai okozzák. Éppen ezért ezen a helyzeten csak a teljes leszerelés segíthet.

nincs többé bizalmuk a Népszövetségben. Drexel osztrák delegált kijelentette, hogy Ausztriának az évek pasztalatai megmutatták, hogy sohasem válhat önálló állammá és csupán a Németország-hoz való csatlakozás segíthet rajta. Európának meg kell nyitnia az utat a csatlakozáshoz, mert ez Európa gyógyulását is jelenti egyben.

magyar delegátus is. Renaudel francia delegátus szintén a demokrácia válságáról emlékezik meg s kijelenti, hogy ez csak az általános választójog minden országban való érvényesítésével gyógyítható meg.

Vasfel bég egyiptomi delegátus az elen tiltakozott, hogy Anglia megszállt sereget tartasson Egyiptomban. Utána Lukács György magyar delegátus közönte meg Németország vendégszeretetét, majd az optáns perrel foglalkozott.

Emile Borel volt francia miniszter sajnálkozását fejezte ki afölött, hogy a vámkorlátok elhárítása s a lefegyverzés tekintetében oly csekély haladás történt az évek során. A békreviziótól óvni kell a Népszövetséget, de a részletmegoldásoknak ezen a téren is nagy jövőjük van.

Az interparlamentáris unió konferenciájával egyidejűleg az amerikai Egyesült Államok lefegyverzési bizottsága is ülést tartott, amelyben Berzeviczy Albert magyar delegátus kifogásolta, hogy a lefegyverzés helyett a biztonsági szerződések kérdése nyomult előtérbe, akár csak a háboru előtt.

Az amerikai német Barthold kijelentette, hogy az általános leszerelés előfeltétele a döntőbírósg tekintélyének érvényesítése. A tapasztalat azt mutatja,

A mai ülésen a fenti fájdalmas problémáknál is fájdalmasabb kérdések kerültek szönyegre az interparlamentáris unió ülésén. Az előadói jelentést Wirth dr. német exkancellár terjesztette elő s annak a hitének adott kifejezést, hogy a parlamentárizmusban még sok életképesség van.

Feltűnést keltett Mircea Djuvara román delegátusnak az a fejtegetése, mely szerint a Kellogg-paktum csak morális biztonságot jelent, mert a Népszövetség még kiépítetlen és statútumában hiányzik a szankciók a békeszegők ellen. Ő maga részéről a locarnói paktumban látja a békére való törekvés lehetőségét, miért is Románia nevében egy új locarnói paktumot ajánl fel Középeurópanak.

hogy a nagyhatalmak egyszerűen nem akarnak a leszereléshez hozzájárulni, miért is nincs más hátra, mint tökéletesíteni a döntőbírósgot rendszerét és ennek megtörténte után leszerelni.

Montague amerikai és Belcour kanadai szenátor annak a nézetének adott kifejezést, hogy a parlamentárizmus alapelveit már az iskolában ismertetni kell.

— Ipari záloglevél-kibocsátó intézet állítanak fel Budapesten. Budapestről jelentik: Ma minisztertanács volt, Vass miniszterelnök helyettes elnökletével. A minisztertanácsban az ipari záloglevél-kibocsátó intézet kérdését tárgyalták és felhatalmazták a pénzügyminisztert, hogy az érdekeltek bevonásával tegyen lépéseket az intézet felállítására. Hír szerint az intézet elnöke gróf Zichy János lesz.

A letterszági német kisebbség vezetője Schiemann az európai kisebbségek helyzetével foglalkozott, amely véleménye szerint rendkívül mértékben rosszabbodott. Schiemannnak erre a kielenésére viharos helyeslés tört ki. Schiemann folytatva beszédét megállapítja,

Velük szemben Lindhagen svéd delegátus a parlamentárizmus válságára mutatott rá, mely szerinte lelki okokból leli magyarazatát. A jelenlegi áldemokrácia helyébe az érzület demokráciájának kialakulását kell elősegíteni. Lindhagen érveit támogatta Lukács György

hogy a kisebbségek panaszai a Népszövetségnél csökkentek ugyan, de nem azért, mintha panaszra nem lenne okuk, hanem azért, mivel

Select és Grand mozgók
Közkeletre
John Gilbert és Renée Adorée
Nagy parádé
drámában, komoly, megható jelenetek a világháborúból.
Műsor keretén belül este 9 órakor **"TONY"** a kigyóember szenzációs mutatványával szórakoztatja a nagyérdemű közönséget.
Ked. ezúttal idő esetén előadás este a Selectben

Urania mozgó
Közkeletre ma utoljára
Bánki Vilma és Ronald Colman
Egy szerelmes éjszaka
romantikus drámában.
Hétfőn
Feltámadás
Toisioj regénye nyomán, Rod La Roque-val
Előadások kezdete vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor. — Hétköznap 5, 7 és 9 órakor.

A nagyváradai törvényszék felmentette az ártatlanul meghurcolt kisenevi zsidó fiatalembert

Sturdza Matei kálváriája két kontinensen keresztül

(Oradea-Nagyvárad, aug. 25. Az *Uj Kelet* tudósítójától). A nagyváradai törvényszék szüneti tanácsa előtt ma egy sokat hányatott zsidó fiatalembert igaztalan meghurcolása nyert a bíróság felmentő ítéletével befejezést. A vádlott egy *Sturdza Matei* nevű zsidó fiatalembert volt, akinek neve különösképpen megegyezik egy régi román uralkodó család nevével. *Sturdza* kisenevi származású orosz-zsidó, aki évekkor ezelőtt az ukrainai pogromok elől Palesztinába menekült. A krízis éveiben *Sturdza* elvesztette munkalehetőségét Palesztinában és visszatért a kontinensre, itt azonban fantasztikusnálfantasztiikusabban élmények és szenvedések jeleztek kálváriájának útját. Konstancában *Sturdza* egy bani nélkül szállt le a hajóról és a legnagyobb nehézségek árán haladt keresztül az országon. Ez év február hó elején Nagyváradra érkezett, ahol igen különös körülmények között került összeütközésbe a hatóságokkal.

A meszes kabát, mint gyanuok

Februárban *Horváth Emanuel* nagyváradai zálogház tulajdonos egy napon azt vette észre, hogy a szomszédos üres üzlethelyiség falát megfúrták, nyilván azért, hogy a betörők a zálogházba jussanak. *Horváth* természetesen feljelentéssel élt a betörési kísérlettel szemben, amelynek következtében a nagyváradai rendőrség intenzív nyomozást kezdett a tettesek kézrekerítésére. A nyomozás kapcsán több razziazt rendelt el a rendőrség és ezeknek alkalmával a zálogház szomszédságában levő Transsylvania-vendéglőben is razziaztak. A vendéglőben senkit nem találtak, aki a betörési kísérlettel gyanúsítható lett volna, de a mellékhelyiségben ráakadnak egy emberre, akinek a ruhája meszes volt. Ennek az egyetlen gyanuoknak alapján a rendőrség fogházába vitték *Sturdza Mateit*, aki bizonytalan egzisztenciális helyzete és rendezetlen állampolgársága miatt hiába próbálta igazolni, hogy a ruháján található mérszörfök nem bizonyítják, hogy betörési kísérletet követett volna el a zálogház ellen.

Az állítólagos bankrabló

De *Sturdza Matei* életének zez-zugos útját most egy újabb esemény keresztelte, amely súlyosabbá tette a szegény bolygó zsidó helyzetét. Ugyancsak február havában történt, hogy Szilágyosmilyon ismeretlen tettesek betörték *Lázár Mózes* bankigazgató lakásába, ahonnan 180 ezer lej készpénzt és nagyobb összegű dollárkészletet raboltak el. A bankigazgatónak éppen *Sturdza* letartóztatásának napján dolga akadt a nagyváradai rendőrségen és ott megpillantotta *Sturdza Mateit*, akit éppen akkor fényképeztek le a rendőrség nyomozó osztályánál. A bankigazgató érdeklődni kezdett *Sturdza*

írán, mert emlékeztette valakire. A bankigazgatót ugyanis még az ellene elkövetett betörés foglalkoztatta és hasonlóságot fedezett fel *Sturdza* és egy egyén között, aki a betörés előtt *Lázár* bankjá-

Nagyarányu csekkcsalásokat követett el Prágában és Karlsbadban egy nemzetközi csaló

Prága, aug. 25. Prága rendőrsége már régebbi idő óta egy nemzetközi csekkcsaló banda után nyomoz, mindeddig azonban a bandának csak egy tagját sikerült letartóztatni. A letartóztatott csekkcsaló nyomára a következőképpen jutott a prágai rendőrség:

Augusztus 14-én megjelent a *Cedok* utazási iroda prágai üzletvezetőjében egy előkelően öltözött uriember, aki az iroda pénztárnokának három csekket adott át az *American Express Companyra* kiállításra, egyenként 10 dollárról,

amelyek ellenében utijegyet kért Lodzba. A pénztárnok azonban megállapította, hogy ezek

a csekkek hamisak, illetőleg, hogy benne vannak abban a nemzetközi jegyzékben, amelyet a lopott csekkek-ről készitettek.

Ennek következtében azonnal

letartóztatva az illető urat,

akiről kitűnt, hogy *Suchánek Józsefnek*

ban járt. Erre az ismeretlenre gyanakodott a bankigazgató és abban a hitben, hogy *Sturdza* a tettes, közölte is ezt az észrevételét a rendőrséggel. Ez a kijelentés képezte a második vádpont alapját *Sturdza* ellen, akit most már büntölt elkövetésével is vádoltak.

Felmentést kér az ügyész

Négy hónapi vizsgálati fogság után *Sturdza Matei* ma délelőtt került a nagyváradai törvényszék elé, ahol a szüneti tanács tagjai a legnagyobb megértéssel vették észre, hogy *Sturdza Matei* ügyében — enyhén szólva — hatósági tévedés történt. A vád képviselője, *Mussu Lucian ügyész*, a vádlott felmentését kérte. Sajnákozással állapította meg az ügyész, hogy a szerencsétlen fiatalembert négy hónapon keresztül ártatlanul ült a fogságban és annak a gyanújának adott kifejezést, hogy az egész ügyet a rendőrség találta ki és fújta fel szenzációs bűnügyé.

Dr. *Lázár Livius* védőügyvéd beszéde után a bíróság néhány pillanatig tanácskozott a perben, melynek ítélete természetesen felmentő volt és így teljesen rehabilitálta a hónapokon keresztül ártatlanul meghurcolt zsidó fiatalembert.

hívják és *Liebenauból*, *Reichenberg* mellől származik.

A három lefoglalt lopott csekkhez ugyanazon a Cedok utazási iroda karlsbadi, marienbadi és teplitzschonauai fiókjai több magasabb összegről szóló csekket küldtek be a prágai központnak,

amelyek szintén hamisaknak, illetőleg lopottaknak bizonyultak, de amelyeket a fiókok nem ismertek fel és beváltottak. Valamennyi csekk A. Husid nevére szól és *Suchánek* valamennyit az ő nevében is írta alá.

A vizsgálat folyamán *Suchánek* bevaltoita, hogy körülbelül két hónappal ezelőtt megismerkedett *Libauban* egy *Zick* nevű emberrel, akitől egy egész csekkönyvet kapott azzal az utasítással, hogy a csekket váltsa be, a nyereségen pedig majd megosztoznak. A rendőrség megállapította, hogy ez a *Zick* nem más, mint *Zick Gusztáv*, libenauai illetőségű, lodzi artista, ismertnevű nemzetközi zsebtolvaj, akit már több államból kiutasítottak

Ha Shakespeare ma élne, vagyonokat keresne Hollywood-ban filmszcenáriummokkal

A filmvállalatok rájöttek, hogy a jó történetek fontosabbak, mint a híres stárok

Már *Shakespeare Vilmos*, aki jó idővel ezelőtt Londonban, fint ügyes fiatalembert, színházi dolgokkal foglalkozott, megállapította, hogy a színháznak azt kell nyújtania, „amit akartok”.

Előkelő rokonaink imádták bálványát, az „avoni bárd”, nem tartotta magát többre, mint ma egy filmgyáros. *Shakespeare* színigazgató volt, a szórakoztatás iparososa, akinek a vezető elve volt, hogy az adja a közönségnek, amit az kívánt.

Anyagot szerzett a darabjaihoz, ahol csak lehetett és ezt hallgatósága igényeihez formálta. Valószínűleg észébe sem

jutott, hogy halhatatlan irodalmat terem.

Üzleti kérdés volt a számára, hogy olyan előadásokat rendezzen, amelyek tejszenek a jegyvásárlóknak. Ha ez sikerült, befojezettnek tekintette munkáját. Annaira nem volt fontos neki az irodalmi hírnév, hogy nem törődött vele, hogy darabjai nyomatásban is megjelenjenek.

Ha *Shakespeare* ma élne, valószínűleg Hollywoodban volna és vagyonokat keresne szcenáriummással. Irója és rendezője volna *Jesse Laskynak*, *Louis B. Mayernek*, *C. B. De Millenek*, vagy *Joseph Schencknek*.

A hollywoodi stúdiók tele vannak hozzá hasonló gondolkodású emberekkel, *Shakespeare* és a filmgyárosok álláspontja a szórakoztatásban ugyanaz, a darabírásban és a darabok színrehozásában nyert tapasztalataik rokonok.

„Azt adni a közönségnek, amit kíván, mindig megelőzve kevéssel a jégyépítár kívánalfait, valami új jövedelmező le-

helőség reményében”, ez volt *Shakespeare* politikája. Amint nála sikeres volt az a politika, úgy sikeres ez a mozisoknál is. „Ami akartok” — ma a moziszakma minden egyes vezetőjének a jelmondata.

Manapság minden nagyobb filmvállalat arra összpontosítja erejét, hogy állandóan el legyen látva ügyesen megírt, érdekes filmszerű történetekkel.

Sztárok mindig lesznek, amíg csak színpad vagy mozivásznon lesz. A filmgyárosok azonban rájöttek, hogy egyetlen színésznek vagy színésznőnek sincs elég támasza a közönségben ahhoz, hogy gyenge történetek terhére elbirja. Nehány év előtt másodrangú hírességek is boldogultak közepes darabokban, ennek az időnek vége.

Többen a nemrégiben még divatos sztárok közül divatjukat multák, mások pedig utban vannak a népszerűtlenséghez, mert a történetek, amikben felléptek, túlgöngyök, vagy túlkörülményesek voltak, vagy valami más okból nem elégitették ki a közönséget. Ezek a színészek ma ép oly jól játszanak és ép oly jó a külsejük, mint volt azelőtt, de miután a történetek unalmasak, elvesztették vonzóerejüket.

Ha ez bekövetkezett, akkor az illető híresség maga csinálhatja filmjeit a barátaitól szerzett tőkéből. Nagyon kevés önállóan vállalkozó sztárnak van sikere, majdnem mind szegényes meséket választ ki, vagy olyan meséket, amelyek nem illenek egyéniségükhöz.

A mai sztárok majdnem mind úgy lettek sztárokká, hogy valami nagyszerű, érdekes meséjű filmben léptek fel. Majdnem mindig azok a legsikeresebb filmek, amelyek nem egyetlen sztárra vannak szabva, vagy amelyekben a sztárszerep nem teszi tönkre a cselekményt. A legigazibb műterem-axióma az, hogy „jó szcenárium jó szereposztást és jó rendezőt terem”. A színészeket legjobban a rájuk szabott, alkalmas szerep inspirálja, a rendezőket pedig az ösztönzi, ha látják, hogy miként fejlődik ki az erős, meggyőző, lenyűgöző darab a szcenárium és szereposztás durva anyagából.

Az „Amerika hőskora” megalapította *Lilian Gish* szerencsését, *Renée Adoree* a „Big Parade”-beli parasztleány szerepével lett sztárrá, *Rudolf Valentino* az „Apokalipszis négy lóvsá”-val szöktent ki az ismeretlenség homályából és jutott káprázatos hírnévhez.

Sok sikeres filmrendező a jó film-mese segítétt érvényesülni. Példák erre *Fred Niblo*, *Ben Hurja*, *Herbert Brenon*, *Beau Geszje*, *Victor Flemming* Rohamja és még sok más darab.

Erdekes történet kiválasztása „s ennét előkészítése a film számára a legnehezebb része a filmgyártásnak. A filmvadász vagyonokat költenek szcenáriummok keresésére és szórakoztató, érdekes történetek állandó szállításának biztosítására.

A szindarabok megfilmesítési joga nagyon drága. Még ha színpadon nincs is sikere a darabnak, akkor is 10,000 dollárt, vagy még többet fizet a filmgyáros a témáért, ha jó filmlehetőséget lát benne.

A sokáig műsoron maradó szindaraboknak filmértékét a hirdetések, az újságokból, kritikákból való közismerttség nagyon felemeli. Ilyen daraboknál a megfilmesítési joggal 50,000—100,000 dollárra, vagy még ennél is többre rug.

A Paramount most az „Abris rózsájának, amelyet rekordidőn át adtak New Yorkban, a megfilmesítésére készült *Anne Nichols*, a szerzőnő, királyi honoráriumot fog kapni. Nem valószínű, hogy a film *Nichols* asszonynak kevesebbet jutlasson félmillió dollárnál, de nincs kizárva, hogy egymilliót fog kapni.

A filmgyárosok falják a regényeket és bőkezűen fizetik a filmre alkalmas témákat. *Rex Beachnek*, az első regényírónak, aki filmmel foglalkozott, egész sor történetét filmesítik meg. Egyik történetét *Jesse Lasky* 85,000 dolláros minimumot biztosító szerződéssel vette meg.

Zane Grey nagy olvasótáborra a mozilátogatók még nagyobb légtömjével növekedett meg. *Laskynak* a moziközönségétől

Vasárnap, 1928
Tíz
Ez
Kevés tárgya

(Bucuresi-B)
Uj Kelet tudósítójától
sején véget ér
terelnök royiati
tummal egyide
nagy külföldi
tett tárgyaláso
terelnök Roya
személyesen
külföldi banko
80 millió doll
tárgyalások
az első részle
250 millió do
Bratianu Vin
nek várható
rendkívüli s
nisztertanács
ment rendkiv
dolláros előle
zást adott a
azonban, edd
okokból nem
helyzet tehát
a francia-am
kormány ker
még egyetlen
sem kölcsön
országának.

Mint a „
sején az elő
zótlenebb a
nak meg a
pénzügyi kö
lap, — hog
rülmi fog a
felsorolja a
must előide
gazdasági l
szabodott
zetet még
termés ner
len lesz tö
tánni, ami
szág törté
ficiit állan
ér végével
Csupán a
vételek 1
radtak aly
rossz term
sem lehet
ára megh

A kölcs
londoni „
gyelemre
dolláros
tétélet a
de Paris
Bank ált
tíven me
bizonyos
amelyek
iani Rot
tétélekn
fikálásra
szirozás
helmi, a
által fo
nem fo
hogy a
yorkban

Ered
Ebbő
a külföl

Megnyit **Blanăria Centrală** **Megnyit**
Nagy választék mindenféle szőrmékben.
Olcsó és pontos kiszolgálás
Mandelbaum József
Cluj, Str. Gh. Baritiu (v. Malom-u.) 8. szám

11110
Gyón
banta
DAC

Tízmilliárd lej lesz Románia ezévi költségvetési deficitje

Kevés sikerrel biztatnak az ismét meginduló kölcsöntárgyalások. Az angol tőke az egész román gazdasági törvényhozás módosítását követeli

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szeptember elején véget ért Bratianu Vintila miniszterelnök rovatí gyógykurája s ezzel a dátummal egyidejűleg esedékessé válik a nagy külföldi kölcsön ügyében bevezetett tárgyalások újrafelvétele. A miniszterelnök Royatba utazik, hogy személyesen vegye fel az érintkezést a külföldi banksoportok képviselőivel. A 80 millió dollár, amelynek lekötésére a tárgyalások folynak, ismeretesen csak az első részletét képeznék annak a nagy 250 millió dolláros kölcsönnek, amelyet Bratianu Vintila elérni remélt s amelynek várható lekötését be is jelentette a rendkívüli szesszió után összeült minisztertanács. Mint ismeretes, a parlament rendkívüli ülészaka egy 20 millió dolláros előleg felvételére is felhatalmazást adott a kormánynak, a kormány azonban, eddig még meg nem állapított okokból nem vette fel ezt az előleget. A helyzet tehát e pillanatban az, hogy az a francia-amerikai csoport, amellyel a kormány kerek tíz hónapja tárgyal eddig még egyfelvétel sem folyósított, sem kölcsönképen, sem előlegképen az országnak.

Kedvezőtlen auspiciumok

Mint a „Curentul” írja, szeptember elején az előző tárgyalásoknál is kedvezőtlenebb auspiciumok közepette indulnak meg a tanácskozások. A főváros pénzügyi körében nem hiszik, — írja a lap, — hogy Bratianu Vintilának sikerüljön a kölcsön megvalósítani. A lap felsorolja az okokat, amelyek e pesszimista must előidézték. Elsősorban az ország gazdasági helyzete ismét jelentősen rosszabbodott az utóbbi hónapokban. A helyzetet még súlyosabbá teszi az, hogy a termés nem sikerült s Románia kénytelen lesz többek között kukoricát importálni, amire még nem volt példa az ország történelmében. A költségvetési deficit állandóan nő és előreláthatólag az év végével 10 milliárd lejt fog kitenni. Csupán a vámlételekből származó bevételek 1 milliárd 200 millió lejjel maradtak alul az előirányzott összegnél. A rossz termés következtében buzaexportra sem lehet gondolni, mert a román buza ára meghaladja a világpiaci árakat.

A kölcsönre vonatkozólag egyébként a londoni „Daily Express” a következő hírt közli: A 80 millió dolláros román stabilizációs kölcsön felvételét a Chase National Bank, Banque de Paris et des Pays Bas és a Hambro Bank által vezetett szindikátus egyöntetűen megállapították. A Hambro-bank bizonyos speciális feltételeket állított fel, amelyeknek elfogadására fogják felszólítani Romániát. Minthogy azonban e feltételeknek törvényhozási uton való kodifikálása van szükségük, a kölcsön leírásáról csak később fog megtörténelni, amennyiben a Hambro-szindikátus által felajánlott feltételeket Románia nem fogadja el, úgy nagyon kétséges, hogy a kölcsön Párisban, vagy New Yorkban kibocsájtható lesz-e.

Eredménytelenek a német tárgyalások

Ebből a hírből világosan kitűnik, hogy a külföldi kölcsön conditio sine puo non.

ja Románia egész gazdasági törvényhozásának, elsősorban pedig a bányatörvénynek és az általa nacionalizálásról szóló törvénynek a módosítása. A „Curentul” szerint Bratianu Vintila ezt a feltételt nem fogja elfogadni s egyébként is súlyos nehézségekkel fog kellenie Párisban megküzdenie. Ha ez csakugyan megtörténik, úgy Bratianu Vintila be fogja szüntetni az amerikai-angol-francia csoporttal folytatott tárgyalásokat és

Párisból egyenszen Milanóba utazik, hogy az olaszoknál próbáljon eredményt elérni. A fővárosi pénzügyi és politikai körökben általános a hit, hogy az olasz kísérlet is eredménytelenül fog végződni. Addig nem fog a külföld Romániának kölcsönt nyújtani, — írja a „Curentul” — s addig nem sikerül a stabilizációt megvalósítani, amíg az ország belpolitikai helyzetében radikális változás nem következik be.

A havasok között bolyongó Balant juhásztorok látják vendégül, akiket gavallérosan jutalmaz 140 lej egy adag puliszkaért

(Brassó, augusztus 25. Az Uj Kelet tud.) A hírhedt Balan már két nap óta nem hallat magáról. Retteget alakít elnyelték a Havasok, s most Brassótól Szebenig Szebentől a Kárpátokon túlig az egész lakosság az ő terroria alatt áll. A Brassó-szimajai országon mintha megszünt volna a közlekedés, csak patroklok cirkálnak éppen úgy, mint Busteni és Predeal között, ahol él és nappal egyfolytában lovas- és gyalogszendőrök állanak résen s minden pillanatban várják, hogy a haramia feltűnjék a láthatáron.

Vérdíjak Balan fejére

A környék lakossága türelmetlenül várja az események kialakulását. A banditától való félelem szinte rányomta bélyegét életmódjukra. Hogy mennyire félnek még mindig a rablótól, jellemző, hogy például Feketealom lakossága alig egy óra alatt ötv ezer lejt gyűjtött össze, amelyet Balan fejére tűztek ki. Ugyanakkor egy Nagyszében melletti községben, ahol Balan miatti félelmükben az emberek napok óta bezárkoztak házaikba, tízezer lejnyi vérdíjat adtak össze erre a célra.

Érdekes részleteket beszél el Balan üldözötéséről a brassói csendőrszázad egyik tiszteje, Dimitriu százados.

— Miatán körülkerítettük a Feketealom közelében lévő Magura-havast ahonnan Balan még akkor nem menekülhetett el, nyomozásközben megtudtuk, hogy a hegyek között még elkövetett egy kegyetlen gyilkosságot Scarlet Andre juhászvezért lőtte agyon, aki nem akart neki élelmet adni és szembe szállt vele.

Ezután Sebes környékén látták feltűnni. Mindig szürkületkor közelítette meg a juhászkuhnyókat. Legtöbbször azt állította magáról, hogy vadász és csak körülnézni jött a vidékre. Enni kért és mindig bőkezűen fizetett a pásztoroknak. Később az alsóvacarai pásztorok látták.

Száznegyven lejt egy tejes puliszkaért

Tegnap reggel az Illésfalvi csobánokkal ebédelt. Egy adag tejes puliszkaért 140 lejt fizetett. A pásztoroknak elmondta, hogy erdőinspektornak van kinevezve a vidékre s hogy nemsokára ismét visszajön. Ajuhörző, aki átvette a banditától a 140 lejt, midőn másnap megtudta, hogy kitől származik a pénz a tűzbe hajította, mert nem akart olyan pénzt használni, amelyhez vér tapad. Balan az éjszakát a Poiana Maruiul nevű tanyán töltötte. Szó elegyedett a jámbor falusiakkal. Itt is elmondotta,

hogy erdőinspektornak van kinevezve a környékre s ha majd visszajön, mindenkinek jó dolga lesz. Minden kis szolgálatért csak úgy szórta a pénzt, de este, amikor az egyik gazda felajánlotta, hogy aludjon nála, a meghívást nem akarta elfogadni, hanem titokban a falu végén lévő pusztán hagyott kunyhóban hajította álomra a fejét. Még Holbav községben látták feltűnni, ahol egy Domnov nevű gazdánál szállott meg.

Domnov később elmondta, hogy Balan nagyon idősegen viselkedett.

— Ha akarnám, mind elpusztulnának, ahányan vagytok, — mondotta a rablógyilkos, — de én megkegyelmezek nektek, mert jó jó vagyok.

Igy mondotta Balan és szorta a pénzt, talán csak azért, hogy lelkiismeretén könnyítsen. A faluban azonban senki nem értette meg ezeket a szavakat a jelentőségét és nem tudták meg, hogy ki rejtőzik a vadászruha alatt. Innen Balan ismét a havasok felé irányította útját. Egy erdőrenek feltűnt a vadászruhába öltözött bandita:

Fegyelmi vizsgálat indult meg Florian nagyváradi vámfőnök ellen

Anghel kolozsvári vámfőfelügyelő szerdán utazik Nagyváradra

(Oradea-Nagyvárad, augusztus 25. Az Uj Kelet tud.) Elsőnek foglalkozott az Uj Kelet azokkal a panaszokkal, amelyek Nagyvárad kereskedelmi körében hangzottak el Florian vámfőnök sérelmes és önkényes rendelkezései ellen. A vámfőnök tulkapásai ellen először a Kereskedelmi Csarnok indított akciót, majd a kereskedelmi kamara vette kezébe az ügyet és felhívást intézett Nagyvárad kereskedőihez, hogy minden vámiügyi panaszú jelentsenek be a kamarának.

A már régebbi keleti sérelmek mellett a legfrissebb panasz szombaton futott be, amelyben az egyik nagy importcég elmondta hogy tegnap nagyobb szállítást elmentetett Florian vámfőnök mégis készáruként vámmoltatott el. A cég már több ízben importált ilyen árut és mindannyiban eredményesen kontestálta meg a szándékosan hibás elvámolást. De a vámtörvény szerint a felelőző köteles az elsőfokon kirótt vámdíjat letétbe helyezni. Ez az összeg gyakorlatban 50—100 ezer lejt tesz ki, amely kamatozás nélkül hever a vámnál.

Ugyancsak a „Curentul” jelenti, hogy a Németországgal folytatott tárgyalások néhány napra megszakadtak. Misu Oromulu volt bankkormányzó, a delegáció vezetője Royatba utazott, hogy személyesen tegyen jelentést Bratianu Vintila miniszterelnöknek az eddigi tárgyalások eredményeiről. Összes bukaresti lapok jelentése szerint kevés kilátás van arra, hogy Németországgal sikerüljön fog megegyezésre jutni. A németek ugyanis az összes német kezében lévő román járadékpapiroknak aranylejtben való revalorizálását követelik, viszont a Banca Generala bankjegyek ügyében nem hajlandók a román álláspontot teljes egészében magukévé tenni. Ebben a pillanatban tehát a kölcsöntárgyalások frontján a hírek ismét kedvezőtlenek s ha bukaresti lapok pesszimizmusa nem is mindenben indokolt, az kétségtelen, hogy a kölcsön lekötésének s a stabilizáció megvalósításának dátuma még messze van.

Balan a fenelegény

— Ki vagy és mit keresel ezen a környéken, itt vadászni nem szabad, — riogató reá.

Balan vad dühbe gurult és vérfa-gyaszító hangon kiáltott rá az erdőre: — Vigyázz, nem tudod, hogy kivel beszélsz. Szégyeld magad.

— Miért szégyeljem magam? — kérdezte az erdőőr.

— Egy szót se többet, mert kiontom az életedet. Tudod-e ki vagyok?

Az erdőőrnek csak ekkor világosodott meg az agyában az amiről a környéken rettegett, suttogó hangon beszélték. A nála lévő fegyvert eldobta magától és eszevesztetten futni kezdett a hegy lejtőjén. Balan utána lőtt egyszer s mert a golyó nem talált, fegyverét többet nem használta. Az elmenekült erdőőr me-sélte ezután, hogy amikor a falu szélére érkezett visszanezett még egyszer futás közben. Balan még ott állt, rőtámaszkodott vadászfegyverére és mereven nézett előre.

Balant azóta nem látták. Elnyelték a havasok.

A nagyváradi importőrök, hogy a hasonló kellemetlenségeiktől és pénzbeli károsodásoktól megkíméljék magukat, újabbam a Magyarországról érkező árukat egyenesen Kolozsvárra, a Csehszlovákiából érkező árukat pedig Szatmárra dirigálják és ott is vámmoltatják el. Ez természetesen lényeges fuvardíjkülönbözetet jelent, amelyet azonban szívesebben vállalnak, semhogy kitegyék magukat Florian vámfőnök szekaturáinak.

A kereskedelmi és iparkamaránál kapott értesülésünk szerint egyébként Anghel kolozsvári vámfőfelügyelő szerdán Nagyváradra utazik, hogy a Florian elleni panaszokat megvizsgálja.

— Mária királyné fellép a drámájában irt filmben, Bukarestből jelentik: Az amerikai lapok szerint Hawaii szenátor, egy nagy hollywoodi filmcég elnöke, megállapodott Mária királynéval, hogy megfilmesíti a királyné Papusa Magica (A bűvészbábu) című darabját. A királyné — a lapok szerint — hozzátárult ahhoz, hogy a filmben kisebb szerepet is vállaljon.

LITHYNIA Gyógyvíz
Paptamási ásványvíz
Gyomor-, vese-, hólyag-, epe- és csúsz-bántalmak legjobb orvossága. Képviselet DACIA viztelep-üzem, — Cluj, Calea Regele Ferdinand

HIREK

Az Új Kelet az egyetemes erdélyi és társági zsidóság napilapja.
 Szerkesztő: Dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
 Az Új Kelet cikkeinek utánnomását csak forrás megjelölésével engedjük meg.

Üdvözlünk Avivák, Barissziánusok!

Üdvözlünk beneteket Aviva-leányok és Barisszia-fiúk, kik összegyűltök ma az ország minden sarkából, hogy tanácskozzatok az erdélyi zsidó ifjúság jövő feladatai és célkitűzései felől. Üdvözlünk beneteket a mi szép köszöntésünkkel: Salom!

Az erdélyi zsidóság életében nagy és fontos eseménynek tartjuk a ti ma megnyíló konferenciátokat. Sokat várunk ettől és sokat vár tőletek a zsidóságra.

Az Avivát és Barissziát a történelmi szükségesség hívta életre. Abban a pillanatban, amikor az erdélyi zsidóság a nemzeti megújulás újra lépett, az életösztön szükségességével kellett kitermelnie magából azokat az ifjúsági formációkat, amelyek minden nemzeti mozgalomnak nélkülözhetetlen alapvetései.

A ti hivatalosok azonban sokkal nehezebb és komplikáltabb, mint más nemzetek ifjúságáé, sőt nehezebb, mint más országok zsidó ifjúságáé is. Mert szűkebb, kemény talajba kell itt bemélyíteni a nemzeti gondolat megtermékenyítő okát. Munkát elevenítő tradíciók nélkül és elöregedett jóról utjelző példák nélkül, a magatok erejére és emberségére utalva kell megmozdítani az utat, amely Cionhoz, az eszményhez és Cionhoz, a földi valóság-hoz vezet.

Eddig úgy volt, hogy az öregek neveltek a fiatalokat. Most és itt megfordult a sor. Ti, a huszadévek kell, hogy neveljétek a felnőtt generációnak, ti kell, hogy példát mutassatok a közműbölcséknek, a hűlőneknek, vagy félúton tévedőknek a hűségéről, az áldozatról és a bőséges cselekvésről. Ti kell, hogy tanítómesterei legyetek az egész erdélyi zsidóságnak.

Szép és magas ez a hivatás, de annál terhesebb, annál felelősségteljesebb. Mert nemcsak magatokért, de az egész erdélyi zsidó nemzeti mozgalomért kell vállalnok és viselnetek a felelősséget. Ti vagytok nemcsak a Holnap, de a Ma is. És már most a ti kezetekben van létvé az erdélyi cionizmus sorsa és jövője.

Ez a tudat irányítsa testeitek és hassa di tanácskozásaitokat. Pillanatra se feledkeztek meg, hogy a példaadás és tanítás apostoli munkája vár rátok. És hogy tanítani tudjatok: — tanuljatok!

m. e.

— Október 1-én kezdődik az idegen állampolgárok általános revíziója. Bukarestből jelentik: A munkügyi minisztérium bevándorlási osztálya rendeletet készít elő, amely szabályozni fogja az idegen állampolgárok revíziójának módját. Az általános revízió október 1-én kezdődik.

— A cionista-ifjúság műsoros ismerkedési estéje az Újszíróklubban. Az erdélyi Avivák és Barissziák országos konferenciája alkalmából ma este 9 órai kezdettel műsoros ismerkedési estély lesz az újszíróklubban. Táncdal egybekötve. A műsorban zenészművek és humoros előadások szerepelnek. Az estély iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Ma délután a férfi egyes döntőjére kerül a sor a RAC nemzetközi tenniszversenyén

Kehrling Nedbalek cseh bejokkal került a döntőbe

(Cluj-Kolozsvár, aug. 25. Az Új Kelet tud.) A KAC nemzetközi tenniszversenyén szombaton délután a verseny legérdekesebb mérkőzése játszódtak le. Kehrling mellett Zoffika és Nedbalek cseh versenyzők nemekelték a mezőnyben és sorra verték ki az elődöntő mérkőzések során a helyi földieket. De erre a sorra jutott a kintinó jugoszláv bajnok, Balázs Iván is, akit váratlanul könnyű küzdelem után Nedbalek ütött el a hölgyek díjáért folyó küzdelem második helyezéséig. A mai verseny másik érdekessége az volt, hogy Zoffikának sikerült Kehrlinget egy szetben megvernie, megismételve dr. Lupunak ugyancsak Kolozsváron produkált tavaiyi teljesítményét. A második, harmadik szettekben azonban Kehrling bebizonyította nagy klasszissát a főlényes játékkal verte ki a további küzdelemből szívós és rokonzenes ellenfelét.

Vasárnap délután már a vegyepáros bajnoki versenyében és a hölgyek díjáért folyó férfi egyesben döntőre fog kerülni a sor. A férfi egyesben Kehrling és Nedbalek kerülnek a döntőbe, a harmadik helyeket Zoffika és Balázs Iván tartják. A mai nap eredményei a következők:

Férfi egyes Kolozsvár város bajnokságért: Kehrling-Farkas (Hellas) 6:1, 6:1, Stanescu-gróf Kendeffy 6:2, 7:5, Piaff-Petrovics 6:2, 6:2, Zafka-gróf Logothety 6:0 w. o., Réthy-Govrik 6:2, 6:1, Roman-Beyer 6:4, 6:0, Halter-Serb 6:3, 6:4.

Férfi egyes a kolozsvári hölgyek díjáért: Kehrling-Piaff 6:1, 6:0, Réthy-Sfatescu 6:3, 6:3, Zoffika-Kirschner 6:3, 6:3, R. Roman-Logothety gróf 6:0, 6:1, Nedbalek-Botez 6:2, 4:6, 6:1. A szimpáikus és tehetséges Botez nehéz küzdelem után szenvedett vereséget, Halter-Renner 6:0 w. o., Bleyer-Cantacuzino 6:3, 6:3, Balázs-Farkas 6:4, 6:4. Az elődöntőben Kehrling-Réthy 6:1, 6:2, Zoffika-R. Roman 6:0, 6:0, Nedbalek-Halter 6:1, 6:1, Balázs-Bleyer 6:2, 10:8 (a fiatal nagyváradi versenyző nehéz

munkát adott ellenfelének). A középdöntő során Kehrling Zoffikát 4:6, 6:2, 6:0 szép küzdelem után veri, Nedbalek pedig 6:1, 6:0, arányban fölényesen győzött Balázs fölött. A döntőbe így Kehrling és Nedbalek kerültek. A mérkőzést vasárnap délután játsszák.

Női egyes bajnoki: Arató Klára-Benz Ninon 6:2, 6:3, Veresné-Gotliebné 6:1, 6:0 Brandenburgné-Marton 2:6 6:2 9:7, Pülöpné-Giurgutné 6:3, 6:3, Oberschal-Pülöpné 6:2, 6:2, Liszka-Farkas Olga 6:1, 6:1, Ziszovits Lenke-Liszka 6:3, 6:1.

Férfi páros bajnoki: Kehrling-Halter Govrik-Dunki 6:2, 6:2, Petrovics-Terech-Diamant-Szaffári 7:5, 6:3, Metianu-Serb-Cantacuzino-Koryff 6:4, 6:1, Kehrling-Halter, Hamburger-Farkas 6:2, 6:4.

Női egyes II. osztály: Oberschal Magda-Farkas Olga 6:0, 6:2 (A Devecseri Ancit nehéz küzdelem után legyőző Farkas Olga nem tudott méltó ellenfele lenni a magyar bajnoknőnek.) Veresné-Husz 6:1, 6:0, Radó-Paskó 6:4, 2:6, 6:4, Comsané-Mátyásné 6:4, 6:1, Devecseri Ancit-Gergely Bella w. o. Husz Ella-Heller w. o.

Férfi egyes II. osztály: Kendeffy-Dunki 6:8, 6:4, 13:11, Farkas János (Hag)-báró Wesselényi 6:1, 6:1, Farkas János-Féder w. o. Benedek-Korr 7:5, 6:1, Farkas (Hellas)-Mazei 6:2 6:2, Simon (Hag)-Petrovics (Szabmar) 3:6, 6:4, 6:1 értékes győzelem, Faur-gróf Bánffy 6:4, 6:4, Renner-Faur 6:1, 6:2.

Vegyepáros II. osztály: Matusovszki-Horosz-RadóFrankel 6:1, 6:2, Jakabos-Göllder-Pascal-Faur 6:1, 6:6, 7:5.

Férfi egyes ifjúsági Szász-Bodea 8:6, 6:0, Farkas (Dicsőszentmárton)-Szentkirályi 6:1, 6:1, Csulak-Puszlay 6:1, 6:4, Hosszu-Belagh 6:8, 6:1, 7:5.

Női egyes ifjúsági: Réthy-Tucsek 6:0, 6:2, Arató-Somay 6:1, 6:1, Balogh-Fehér 6:1, 6:2, Szabó Ella-Radó Erzszi w. o., Horosz Olga-Frankel Kató 6:3, 4:6, 7:5.

— Meghalt Dolores del Rio, Londonból jelentik: Dolores del Rio, a híres mozisztár egy Olyouthba menő hajó fedélzetén vakbélgyulladás és infekció következtében hirtelen meghalt. Dolores del Rio éppen európai körútra indult és Budapestre is el akart látogatni.

— Robbanás egy budapesti festékkereskedésben. Budapestről jelentik: Ma délelőtt a Nagymező-uccában János Miksa festékkereskedésben hatalmas robbanás volt, mely óriási pánikot okozott. Az egyik segéd sülvsó égési sebet szenvedett és a mentők eszméletlenül szállították kórházba.

— Bánk bán-repriz a Magyar Színházban. Tegnap este Katona József korszerűtlen, de nagyon sok részében zseniális mélységeket felszínre hozó tragédiáját, a Bánk bánt elvenítették fel a Magyar Színházban. A buzgó nyalítás és a mai kor szellemé előtt anakronizmusoknak hangzó tirádákat leszámítva, a közönség élvezte ezt a szép klasszikus drámát, annál is inkább

mert kintinó előadásban láthatta. Az előadás szenzációja Réthely, feledhetlenül pompás, szinte tökéletes Biberachja volt. Mellette Petur báb alakításában Tóth Elek excellált. Kemény Bánkja szintén művészi értéket reprezentált. Poór Lili a szokottan jó volt. Szentgyörgyi Tiborca élmény számba ment. A többiek is jók voltak.

— Gaetan átszállították a hadbíró-ságra, ahol katonaszökevényiségéért fog felelni. Bukarestből jelentik: Gaetan ma reggel a vacaresti fogházból átszállították a II. hadtest hadbíró-ságra, ahol Pella őrnagy hadbírógyász halgatta ki. A vád ellene, hogy behívásnak nem tett eleget és tiltott fegyverviselés. A hadbírósg már szentember elsején tárgyalni fogja Gaetanak ezt az ügyét.

— Vagyzat sorsjegytuladonosok! A háborút követő időkben mindazok, akik nemzetközi sorsjegyek birtokában voltak, ez értékpapiraik helyezett felől a legtöbb esetben teljesen tájékozatlanok. Felhívjuk ez okból a sorsjegytuladonosok figyelmét Ludwig Friedmann Wien, I. Salzries 12. szám alatti nyilvántartási irodájára, amely az összes idevonatkozó érdeklődéseket lelkiismeretesen megbizhatón és teljesen díjmentesen intézi el.

— Rabbiktatás Nagyszentmiklóson. Nagyszentmiklósról jelentik: E hó 14-ikén az esti órákban ikátták hivatalába a n.-szentmiklósi izr. hitközség monnan megválasztott főrabbiját, dr. Feldmann Sámuel. A vasuton érkező főrabbi bit az állomáson dr. Kassovitz Henrik hitközségi elnök elé nagy küldöttség fogadta. A küldöttség a vasutól a templomba hajtott, ahol Fried Lajos tekintélyes nagyszentmiklósi kereskedő lendületes német beszéddel köszöntötte az új lelkipásztort a község nevében. Feldmann Sámuel mély gondolatokban bővelkedő székfoglaló beszédét román, magyar és német nyelven mondotta. A beszéd nagy hatást keltett. A prédikáció után a kántor imát mondott a hazáért és az urakodóért. Este az új főrabbi tiszteletére bankettet tartottak.

— Az Új Kelet nagyváradi fiókiadóhivatalának vezetője Blum Zsigmond. Lakik Rimanóczy-u. 4. sz. (I. em.) A lap érdekében történő reklamációk ide intézendők. Mindennemű hirdetések és előfizetések felvétele helye.

Szereti-e

a gyermekét? akkor Siposnál vegyen neki harisnyát, kötött mellényt és az egész iskolai-igényét megszabadult a gondjaitól.

Szereti-e

saját magát? akkor Siposnál vegyen magának és hozzátartozóinak harisnyát, kötött-mellényt, pulóvert, keztyűt, uri és női divat cikkeket, csipkét, szalagot, fehéreműt, alsó-tricóruháza tot és mindenféle rövidárut.

Videkéről levélileg is rendelhet. Meg nem felelőért a pénzt is visszaadja

SIPOS - CLUJ

Cal. R. Ferdinand 8. sz. — Telefon 7-20

— Megkezdődött a beltrókozás a Princesa Elena leányközneviskolában. A jelentkezések egyelőre még a Regina Maria-líceum irodájában folynak, naponta délelőtt 10 és 12 óra között. De a tanítás már nem ebben az épületben, hanem az intézetnek a Calea Victoriei (volt Magyar-u.) levő saját helyiségében fog folyni. Ernek az előnye az lesz, hogy ezentul az előadások délelőtt lesznek, azonkívül pedig az iskolának felsőbb osztályok megnyitásával való továbbfejlesztése is lehetővé vált.

* Orvosi hír. Dr. Barta Aladár hazakerkezett és fogorvosi rendeléseit újból megkezdte Cal. Regele Ferdinand 3. sz. alatt (Volt Wesselényi Miklós-u.)

— A modern vegyészeti ipar bámulatos alkotása a maga memében teljesen egyedülálló és tökéletesnek mondható patkány- és egéirtő szer a RATOPAX. Egy levegővel óriási eredmény érhető el, egy polgári házat teljesen meg lehet általa szabadítani ezen veszedelmes és kártékony rágeszálóktól. Számítalan beigazolt esetben 80-100 döglött patkányt is találhat az irtás után, emellett azonban emberekre és hasznos háziállatokra nézve ártalmatlan és végtelen egyszerű kezelési. Kapható gyógyszerárakban és drogériákban 115 lejes árkban. Kérlem levelezőlapon prospektust a Chemorom Institut Chimictól Satu-Mare, mely cég kizárólag azon községekbe, ahol még nem volna kapható, 115 lejért bementve küldi a Ratapaxot.

* Vigyázat sorsjegytuladonosok! A háborút követő időkben mindazok, akik nemzetközi sorsjegyek birtokában voltak, ez értékpapiraik helyezett felől a legtöbb esetben teljesen tájékozatlanok. Felhívjuk ez okból a sorsjegytuladonosok figyelmét Ludwig Friedmann Wien, I. Salzries 12. szám alatti nyilvántartási irodájára, amely az összes idevonatkozó érdeklődéseket lelkiismeretesen megbizhatón és teljesen díjmentesen intézi el.

— Rabbiktatás Nagyszentmiklóson. Nagyszentmiklósról jelentik: E hó 14-ikén az esti órákban ikátták hivatalába a n.-szentmiklósi izr. hitközség monnan megválasztott főrabbiját, dr. Feldmann Sámuel. A vasuton érkező főrabbi bit az állomáson dr. Kassovitz Henrik hitközségi elnök elé nagy küldöttség fogadta. A küldöttség a vasutól a templomba hajtott, ahol Fried Lajos tekintélyes nagyszentmiklósi kereskedő lendületes német beszéddel köszöntötte az új lelkipásztort a község nevében. Feldmann Sámuel mély gondolatokban bővelkedő székfoglaló beszédét román, magyar és német nyelven mondotta. A beszéd nagy hatást keltett. A prédikáció után a kántor imát mondott a hazáért és az urakodóért. Este az új főrabbi tiszteletére bankettet tartottak.

— Az Új Kelet nagyváradi fiókiadóhivatalának vezetője Blum Zsigmond. Lakik Rimanóczy-u. 4. sz. (I. em.) A lap érdekében történő reklamációk ide intézendők. Mindennemű hirdetések és előfizetések felvétele helye.

Vasárnap, 1928

monhón várt Zane 200.000-200.000 d nő jövedelmét.

Rupert Hughes dióba, megtanulta dezés fogásait és szcenáriumait. El filmjei előkészíté A szindarabnak elbeszélőnek, mi filmesítésre, küll kell átmenni.

Ujra f mezők

Meger

(Bucuresti-Buk Kelet tud.) Adó namával kapcsol des, hivatalos sz ről kért szakvéle tésének elkészíté mert a földmiv kataszteri igazs Constantinescu készített tervet. desnek újból tel esnek területet. Pisau igazság ügyelő a petróli bírósági személy vizsgálja és ind irányban.

Az ilfovi törv cija tegnap est nescu mérnök ügyvéd. a dam

Elha

Freu várat b

(Satunare-Szo let tud.) A szab rüli botrány ug hozza a maga mint megirtuk, hogy a hitközs többsége ellen guszatus 28-ikár De valami köz nem fogják ke Elsősorban i élejen Spiegel senberg Sámue mári zsidóság kenázokból és ki tábor képvis tak a központi tegyenek és vé diktatórikus ir gáció beható Ullmann Salax dox iroda elnö relmek felsö tanyt ges helyt Ullmann főr

HAR

Kötött áru Kabát, mel obban és

B A

nál, —

I r

Női melirt Női mouslin Női cerna f Női selyem Vidéki rendel m

Gyomorbántalmak és vérszegénység ellen legjobb a Matild-viz

...módon várt Zane Grey-filmjei évente 100.000-200.000 dollárral növelik az iró-jövedelmét.

Rupert Hughes beállt a Goldwyn-studióba, megtanulta a filmezés és a rendezés fogásait és most maga filmesíti szcenáriumait. Ellynor Glyn is részveszt filmjei előkészítésében és rendezésében. A szindarabnak, regénynek vagy rövid elbeszélésnek, mielőtt kész lenne a megfilmesítésre, különböző átalakításokon kell átmenni. A színpadi drámának

...madnem mindig csak jelentéktelen a cselekménye és hatása a dialógusokon rejlik. A történetes hullkés hátfelvonások filmhez. Az összesen hét-nyolc jelenetes, három vagy öt felvonást husz-harmic folytatásos epizóddá kell kibővíteni.

A regényátdolgozások közül azok sikeresek, amelyekben a főcselekményben legfeljebb öt vagy hat fontosabb személy szerepel.

Regényt általában egyedül szokás írni, a filmforgatóknak gyakran több személy

...együttműködéséből származnak. A filmgyáros néha több szcenáriumot szerződtet, hogy külön-külön készítsék el ugyanannak a darabnak vagy regénynek a filmváltozatát, ezután vagy bírálattal kiválasztják azt, amelyeket a legjobbnak találnak, vagy mindegyikből kivesszük a legjobb részeket és így állítják össze a teljes mesét. A gyáros, szerző, rendező és szcenáriumíró együtt dolgoznak a szcenáriumon.

...este tíz órakor felkereste egyik hívét, Fleischmann Adolfot és

...megbízást adott neki arra, hogy magánaton kezdjen megegyezési tárgyalásokat Markovits Mayerrel.

A tárgyalásokon mindkét részről három-három megbízott vett részt. A tanácskozás eredményeképpen a következő megállapodás jött létre:

1. A választási bizottság kiegészítetik 5 új választási bizottsági taggal, akiknek ugyanazon jogaik vannak, mint a régi választási bizottsági tagoknak. Az új választási bizottsági tagokból hármat az askenázi pártból és kettőt a chászid pártból fognak jelölni.
2. Az új választás terminusa vasárnap f. évi szeptember 2-ika.
3. A megegyezést a megállapodáshoz mellékelten felsorolt 21 egyén írja alá, valamint Freund Chaim hitközségi elnök.
4. Az 5 új választási bizottsági tagot a mellékelt jegyzéken felsoroltak fogják kijelölni még pedig a három askenázi párti és chászidpártiak és a két chászidpártit az askenázi pártbeliek.
5. Új szavazócdulák készítenők.
6. A választás tartama reggel 9-től délután 5 óráig megszakítás nélkül. Feltétlenül zárórát kell kitűzni és pedig délután 5 óra után, ha a szavazatok ritkulnak és 10 percen belül egyetlen jelentkező sem volt. Öt óránál korábban záróra nem tűzhető ki.
7. A hatóságok részéről szabadválasztási mozgás biztosítandó.
8. Megegyezés arra nézve, hogy a jelenlegi eljárás a választás megejtése után, bármilyen lenne annak az eredménye, lemond és a sátoros ünnepeken felülmepkor általános választás lesz, amelyen a már megbeszélte alapon kerülnek megválasztásra az új eljárásági tagok, elnökség és tisztikarok.

Ujra fel kell mérni a dambovitzi petróleummezőket, mert az eredeti tervek eltűntek a földmívelésügyi minisztériumból

Megerősítették a petróleumpanama letartóztatottjainak vizsgálati fogságát

(Bucaresti-Bukarest, aug. 25. Az Uj Kelet tud.) A dambovitzi petróleumpanamával kapcsolatban Georgescu ezredes, hivatalos szakember, a vizsgálat részéről kért szakvéleményen dolgozik. Jelenlegesen elkészítése nehézségekbe ütközik mert a földmívelésügyi minisztérium kataszteri igazgatóságánál nem találják Constantinescu mérnöknek annak idején készített tervét. Emiatt Georgescu ezredesnek újból teljesen fel kell mérnie az egész területet.

Pisau igazságügyi minisztériumi felügyelő a petróleumpanamának bizonyos bírósági személyekre vonatkozó oldalát vizsgálja és indított nyomozást ebben az irányban.

Az illovi törvényszék harmadik szekciója tegnap este tárgyalta Jon Stefanescu mérnökkapitány és Vladescu ügyvéd, a dambovitzi petróleumpanama

ujabb letartóztatottjainak felelősségét. A két ploestii gyanúsított tagadta bűnösségét és azt állította, hogy a törvény értelmében járt el. A törvényszék rövid tanácskozás után megerősítette a letartóztatási végzést.

Enescu vizsgálóbíró egyébkénti hata-mas munkával folytatja a petróleumügy teljes felderítését. Tegnap Dambovitán és Prahovában volt, ahol számos tanút

hallgatott ki.

A vádtanács is foglalkozott tegnap a dambovitzi ügyvel és szintén elutasította Irimescu-Candesli és Tolea képviselők valamint dr. Popescu, Grigorescu Zechu, Aratian, Zaganescu és Alexandrescu szabadiabrahelyezési kérését még kaució ellenében is.

Hír szerint újabb szenzációs letartóztatások várhatók.

Ma utójára, a legnagyobb orosz dráma

CORSO Kárhozottak

Főszerepben Marcella Albani és Wladimir Gaidarow. — A legújabb heti UFA journal. Előadások kezdete vasárnap 3, 5, 7 órakor

Hétfőn Eugen Sile híres regénye A bolygó zsidó 1. része

Elhalasztották a szatmári rabbiválasztást

Freund Chaim újabb paktumot kötött az ellenzékkel, de a ratifikálás elől váratlanul furdőre utazott. Teljes a bizonytalanság a szatmári hitközségben. Ullmann besztercei főrabbi nem avatkozik be a küzdelembe

(Satmar-Szatmár, aug. 25. Az Uj Kelet tud.) A szatmári rabbiválasztás körüli botrány ugyszólván naponta meghozza a maga új szenzációját. Legutóbb, mint megirtuk, még az volt a helyzet, hogy a hitközség tagjainak túlnyomó többsége ellen küzdő Freund-csoport augusztus 28-ikára új választást tűzött ki. De valami közbejött és így a választást nem fogják kedden megtartani.

Elsősorban is az történt, hogy a hét elején Spegel Dávid, Roth Ignác, Rosenbergs Sámuel és Klein Antal a szatmári zsidóság nagy többségét képező askenázi és chászidokból álló ellenzéki tábor képviselőiben Besztercebe utaztak a központi irodához, hogy paraszt legyenek és védelmet kérjenek Freundék diktatórikus intézkedései ellen. A delegáció beható tárgyalásokat folytatott Ullmann Salamon főrabbi-val, az ortodox iroda elnökével és a már ismerő személyek felsorolásával informáltak a tanácsos helyzetről.

Ullmann főrabbi kijelentette, hogy

Freund Chaim emberei előtte úgy tűnieték fel a dolgot, hogy az ellenzékkel történt megállapodás alapján tűztek ki az új választásokat

Ő semmiféle pozitív tanácsot, vagy direktívát Freundéknek nem adott, hanem csak válaszolt a hozzáintéztelt kérdésekre. Többek között azt kérdezték tőle Freundék, hogy folytassák-e a félbeszakított választást, vagy pedig egészen új választást irjanak ki. Ullmann főrabbi, kijelentése szerint, a következőket mondotta Freundék megbízottainak:

— Ha folytatni fogjátok a választást, az ellenzék könnyen megpeticionálhatja, mert arra nem volt és nincs precedens, hogy egy félbeszakított választást napokkal később folytatni lehessen. Ellenben, ha új választást tűztek ki, gyengébb lesz az ellenzék támadási felülete.

Ennyi volt az egész.

— Ugy látszik, — mondotta Ullmann főrabbi, — ők ezt elferdítették és úgy állították be, mintha én direkt új választásra utasítottam volna őket.

Ullmann főrabbi egyébként azt a tanácsot adta az ellenzéki delegációnak, hogy forduljanak tanácsért a háromtagú országos rabbibizottsághoz, amelyben helyet foglal a dési, tordai és vásárhelyi főrabbi. Ezek többet tehetnek az ügyben, mint ő, illetve a központi iroda, amely csak végrehajtó szerve a bizottságnak. Az ellenzék vezetőtagjai azzal az impresszióval távoztak, hogy

Ullmann főrabbi meg van győződve a szatmári zsidóság zömének igazságáról, de jobb meggyőződése ellenére kénytelen cselekedni bizonyos külső befolyások miatt.

Freund Chaim újabb kudarcra

Ezenkívül más események is történtek. Hétfőn az ellenzék egyik vezetője, Markovits Mayer, aki furdőrről tért vissza, felkereste Freundot és kérdőre vonta

hogy miért nem tartotta be a vele kötött paktumot. Markovits Mayer és Freund között ugyanis olyan megállapodás jött létre, hogy amíg Markovits Mayer távol lesz a városból, nem tartják meg egyáltalán a rabbiválasztást, hanem csak majd visszaérkezése után és akkor is az ellenzék bizalmi férfiaknak bevonásával. Freund Chaim ezt a paktumot augusztus 9-ikén megszegte. Freund Chaim erre a felelősségvonalra azzal válaszolt, hogy kedden este választmányi ülést hívott egybe.

A választmányi ülésen Freund keresztül akarta vinni a 28-ikára tervezett új választás megszavazását.

A javaslat azonban váratlanul erős ellenzékkel találkozott, még pedig a saját pártjából. Többek között Weisz Jenő az egyik szatmári nagy terménykereskedő cég igazgatója is élesen támadta Freundot az augusztus 9-iki választáson történt szabálytalanságokért. Freund, nehogy kisebbségben maradjon, levette a rabbiválasztás kérdését a napirendről.

Megindulnak a béketárgyalások

A választmányi ülésen szenvedett kudarc hatása alatt Freund Chaim kedden

Ujabb meglepetések

Tekintettel arra, hogy az ellenzéki delegátusokat csak másnap reggel várták vissza Besztercéről, a tárgyaló felek abban állapodtak meg, hogy szerdán este újabb értekezlet ül össze, amelyen mindkét párt 12-12 taggal képviselteti magát. Ez az értekezlet fogja a választási egyezmény pontjait véglegesíteni és a választási bizottsággal aláírni. Szerdán este azonban újabb meglepetés történt. Az ellenzék megbízottai megjelentek a tárgyalásra, ellenben Freundék nem jöttek el, hanem a tárgyalásokat kezdeményező Fleischmann Adolf azt a üzenetet küldte Weisz Jenő utján, hogy többé nem avatkozhat a tárgyalásokba, mert Freund Chaim őt leszerelte.

Freund egyébként másnap, csütörtökön reggel furdőre utazott és mindent a legnagyobb bizonytalanságban hagyott.

Ez az újabb taktikai cselofogás természetesen nagy felháborodást keltett Szatmáron és jelenleg az a helyzet, hogy ilyen komoly időben a hitközséget egy tizenhét tagú csonkaválasztmány vezeti, miután 14 tag lemondott. Nincs elnök, nincs pénzárnok és nincs ellenőr. Ilyen körülmények között tartani lehet attól, hogy a Teitelbaum Joél főrabbi személye miatt kitört háborúság fenekestől fel fogja forgatni a szatmári hitközség életét.

Izsák Arnold

HARISNYA

Kötött áru különlegességek. Kabát, mellény, angol pulover legjobban és legolcsóbban csak

Blatt-

nál, — Cluj, Főter 13.

Irányárak:

Női melirt harisnya — — lei 35
Női mouslin harisnya — — lei 67
Női cérna fátyol harisnya — lei 97
Női selyem harisnya — — lei 87

Vidéki rendeléseket utánvét mellett portómentesen szállítok.

Hozományáról mi gondoskodunk,
ha férjhez adja leányát, kössön
hozománybiztosítást!!
Uj rendszerű, nincs aránylagos fizetés, nincs csoport

DANUBIA

román általános biztosító részvénytársaság Timişoara, L. Bul.
Ferdinand No. 5. Kérjen ingyen ismertetőt!

Ma királlyá koronázzák Tiránában Achmed Zogu volt k. u. k. zugsführert

Achmed Zogu és Albánia karriérje Wied hercegtől a királyi koronáig

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tirana főterén ma délelőtt isten kegyelméből és az albán nép akaratából királlyá koronázták Achmed Zogu bégét. Ezzel az aktsussal Európának egyik legkisebb, de legvirágosabb multu országa, történetének új etapjához érkezett. A híres balkáni zugsfészek középpontjában terül el Albánia, mindössze 28 ezer négyzetkilométeren és mintegy 800 ezer lakossal. Ez a nyolcszázézer ember azonban több galibát csinál Európában, mint egynémelyik nagyhatalom. Minden balkáni megmozdulásban érdekelve volt már ősidőktől kezdve. 1913-ban független fejedelemségnek proklamálták és Wied német herceget fejedelemmé kiáltották ki. De Wied herceg alig egy évig ült a bizonytalan albán trónon. 1914-ben már felkelők üzték el helyéről és az apró ország a következő esztendőben a háboru martalékává lett. Északi részét a monarchia, déli részét Olaszország tartotta megszállva. Amikor a nagy összeomlás után az osztrák-magyar, szerb, olasz és görög csapatok kivonultak Albániából, Albánia is a Népszövetség tagja lett és lassu, szivós munkával csak azért küzdött, hogy 1913-as határait visszaszerezze, ami sikerült is neki.

Achmed Zogu a látkatáron

Albániában ekkor egy négytagu kormányzótanács vezette az ügyeket, de a külisszak mögött már Achmed Zogu irányította a politikai életet. Erről az akkori huszonöt-huszonhat éves fiatalemberről még Albániában sem sokat tudtak. Egyes verziók szerint a háboru alatt az osztrák-magyar hadseregben szolgált és szakaszvezetői rangig vitte fel. Tiránában 1918-ban kezdtek először emlegetni a nevet és tíz esztendő alatt lábai alá hajtotta az egész országot. Az egykori osztrák-magyar zugsführer, akinek ma délelőtt fejére tessék a koronát, ugyanabból a tartományból származik, ahol a legendás hírű Skender bégnek bölcsője ringott, aki 1461-ben fellázadt II. Mohamed szultán ellen és először vette meg alapját a független Albániának. Itt a Matja hegyek között született Achmed Zogu is, aki Skender bég nyomán és az ő nevével kezdi meg ma uralkodását ugyanazzal a szívós eréllyel és sokkal kevesebb skrupulussal, mint félezer évvel ezelőtt élt elődje.

A köztársasági elnök

1922-ben belügyminiszter, miniszterelnök és nem sokkal később köztársasági elnök lett Achmed Zogu, aki kormányzásának első esztendejében a legszigorubb semlegesség alapján állott. Az akkori

tiranai angol követ, Ayrs miniszter, aki a legkitűnőbb Balkán-szakértője volt Angliának, annyira megnyerte a fiatal bég szimpátiáját, hogy Achmed Zogu egyetlenegy bel- vagy külpolitikai lépést sem tett addig, míg az angol követtel nem tanácskozott. És minthogy Angliának semmilyen politikai céljai nem voltak Albániával, ez a befolyás önzetlen volt és csak használt Albániának. 1924-ig Achmed Zogu derkaszan megállta a helyét a Balkán-tűzfészek középpontjában. Szomszédaihoz (Görögország, Jugoszlávia s Olaszország) való viszonya hűvös és korrekt volt, noha titokban minden szomszéd fente a fogát a bég ellen és bent Albániában az egyes politikai pártokban szövetségeseiket keresték magának. Ez annál is könnyebben ment, mert Achmed Zogunak három ellenzéki pártja is volt, a katolikusok, a mohamedánok és végül a legveszélyesebbek: a görögkeletiek, akiknek vezetőjük az Amerikából hazatért Fan Noli püspök volt.

A sorsdöntő revolver-lövés

A pártok közötti nagy mérkőzésnek 1923-ban kellett volna megtörténnie, amikor is, Achmed Zogu nem térhetett már ki az új választások megtartása elől. Ezeknek a választásoknak megtartására azonban sohasem került sor, mert 1923 szeptemberében albán területen lelépték az albán-görög határkommissziónak olasz delegátusát: Pellini tábornokot. A gyilkos állítólag egy Epirusból menekült görög volt és a végzetes revolverdörmögést rögtön nyomon követték az emlékeztető olasz represszáliák, amelyek ugyan Görögország ellen irányultak, de feszültséget teremtettek Olaszország és Albánia között is. A következő év márciusában Fan Noli puccszerűen magához ragadta a hatalmat, azzal vádolta meg Achmed Zogut, hogy Pellini gyilkosságát ő bérlette fel és vérdíjat kapott a gyilkosságért a görög kormánytól. A forradalom elsöpörte Achmed Zogu rezsimét és a bég Jugoszláviába menekült, ahol megszervezte az ellenforradalmat. 1924-ben visszatért Albániába, ahol felkelést szított és több napi csatározások után újra kezébe ragadta az uralmat, amelyet megszakitás nélkül birtokol máig is.

Achmed Zogu a zoguifil

Ettől a perctől kezdve Achmed Zogu már nem a független Albánia kiépítését, hanem királyi uralmának megerősítését tartja céljának. Nem volt sem szlavófil, sem görögbarát, sem olaszbarát, még csak ábanofil sem, hanem ahogv politikai ellenfelei elnevezték: egyszerűen zoguifil, ami azt jelenti,

hogy csak saját személyes érdekeivel törődött. Minthogy sem a belső zavarái val elfoglalt Jugoszláviától, sem az akkoriiban legyöngyült Görögországtól nem remélhetett semmit, Olaszország felé fordult és Rómában barátságos fogadtatásra talált. Az idő pompásan kedvezett Achmed Zogunak. Akkoriban került nyugalomra Ayrs követ és helyébe O'Neil került, akinek nem volt olyan finom színtávia a balkáni politika utvesztőiben s míg azelőtt Olaszország hiába intervenciált a Foreign Officeban, hogy szabadkezet kapjon Albániában, addig Mussolini és Achmed Zogu szerencsésére közbejötték a kínai zavarok, valamint O'Neil tájékoztatlansága és Mussolininak egy óvatlan pillanatban sikerült megszereznie Chamberlaintól az albániai szabadkezd engedményét. A tiranai olasz követ Mussolini megbízásából átgyújtotta Achmed Zogunak a paktumtervezetet, a bég régi szokásához híven, előbb az angol követtel konzultált, aki a tervezet visszautasítását ajánlotta. Achmed Zogu visza is utasította az első paktumtervezetet, mire Mussolini panaszt emelt O'Neil ellen a Foreign Officenál s az angol külügyi

Az angol hajóstársaságok az óceánrepülők ellen

A mentés rengeteg költségre kerül és ellátja a hajókat utirányuktól. Biztosítéket követelnek a pilótáktól, hogy megfizetik a mentés költségeit

London, aug. 25. Indiszkreció folytán igen érdekes dolog került nyilvánosságra az angol légügyi miniszteriumból. Az úgy, minthogy az óceánrepülők sorozatos kudarcainak egyenes következménye, minden bizonytal Anglián túl is foglalkoztatni fogja a közvéleményt. Az angol hajóstársaságok bepanaszolták az óceánrepülőket.

Együttesen memorandumot intéztek az angol légügyi miniszteriumhoz, amelyben pontosan felsorolják, mekkora költséget és mennyi kellemetlenséget okoztak a hajóstársaságoknak az óceánrepülők. Természetesen azok a repülők, akik belesetnek a tengerbe. A segítséget kérő rádiogramokra — mondja a memorandum — a hajók kénytelenek eltérni a kiszabott utvonaltól, hogy felszedjék a póruljárt pilótákat.

Ez fölös szénfogyasztással jár s helyrehozhatatlan kárt okoz a hajón utazóknak. A hajóstársaságok épen ezért azt kívánják, hogy az óceánrepülők útjuk megkezdése előtt megfelelő összeget tegyenek letétbe azoknak a költségeknek fedezésére, amelyekbe megmentésük kerül.

Tagadhatatlan, hogy a hajóstársaságoknak sokban igazuk van, de azért beavatott körökben azt mondják, hogy az angol légügyi miniszterium aligha teszi magáévá a hajóstársaságok javaslatát. Az angol hajózási társaságok együttes memorandumuma körül rövidesen nagy sajtókampány várható. Általában elismerik, hogy a hajózási társaságoknak nagy károkat okoznak a szerencsétlenül végződő óceánrepülési kísérletek. Hangoztatják viszont, hogy az óceánrepülések, ha a pilótáknak van is belőlük anyagi hasznuk, végeredményben az emberiség érdekét szolgálják.

A légügyi miniszterium egyik nagytekintélyű jogi szakértője, akit ez ügyben megkérdeztek, érdekesen fejtette ki álláspontját: — Különösen az idei év eleje óta — mondotta — az Atlanti óceán átrepülésének vágya valóságos járványos betegséggé vált a repülő pilóták között. Alig van nemzet, amelynek repülői közül ne pá-

hivatal nyomban visszarendelte tiranai követét. Ez volt az első eset az angol diplomácia történetében, hogy Anglia egy harmadik hatalom intervenciójára elejtett egy diplomatáját.

... és Mussoli jóvoltából

Az első paktumtervezetet követte a második, amely Achmed Zogu és Mussolini között létre is jött. Ez a paktum 99 évre szöröstől-böröstől kiszolgáltatja Albániát Olaszországnak, de egyben szankcionálta Achmed Zogu dinasztikus törekvéseit is. Az albán parlament munkájánál szavazta meg a tiranai egyezményt Achmed Zogu parancsára, noha a bég egyik sógora, Albánia akkori belvárosi követe látva a jugoszláviai hangulatot, kétségbeesetten védekezett a paktum ratifikálása ellen, holott akkor még nem tudta, hogy a paktum nyilvánosságra nem hozott egyik cikkelye Itáliának biztosítja Balona és Muzakje későbbi megszállását kilencvenkilenc esztendőre, annak ellenében, hogy Olaszország Albánia többi részét Achmed Zogu és örökösök független királyságát biztosítja.

Igy vetette meg a lábát a balkánon Mussolini, aki a bulgár később a görögökkel kötött egyezménye révén egy re mélyben taszította csizmáját a Balkán szívébe. De nem feledkezett meg a duce balkáni befolyásának előharcosáról, Achmed Zogu bégéről, akinek ma ha címerét vesik isten kegyelméből és a nép akaratából mellé azt is nyugodtan hozzátehetnék: Mussolini jóvoltából...

lyázott volna má, valaki erre a dicsőségre.

A kísérletek többsége azonban, mint ismeretes, kudarcra végződött s előreláthatóan még hosszú időn keresztül kudarcra fog végződni. Egy-egy ilyen szerencsétlen próbálkozásnál azután az öt világrész feszült figyelmé mellett rengeteg hajót mozgósít mentésre a tengerbe bukott repülőgépek segítségét kérő rádiogramja. Tengeri katasztrófánál ugyanis minden hajó, amely felvette az S. O. S. jelzést, köteles teljes gőzzel a megadott földrajzi helyre menni s csak akkor fordulhat vissza, ha rádió értesítést kap, hogy valamelyik hajó már észrevette a szerencsétlenül jártakat s egyedül is meg tudja őket menteni. Már most a repülőgépek igen kicsi pont az óceánon s a pilóták sem tudják abszolút pontossággal meghatározni tartózkodási helyüket, aminek az a következménye, hogy a hajók napokon keresztül kutathatják az óceánt. A mai hatalmas óceánjáró gőzcsónk, amelyek naponta száz és száz vagon szemet fogyasztanak, ez a kutatás természetesen óriási költségeket jelent. Csak meg kell gondolni, hogy az óceánon való átkelés átlag nyolc napot vesz igénybe s ha most két-három nappal meghosszabbodik ez az út a nyolc napra számított áru- és személydijszábással dolgozó vállalat alaposan ráfizet az egész átkelésre.

Végül azt is meg kell fontolni, — fejezte be az informátor a beszélgetést — hogy az óceánrepülési kísérletek, bármilyen nemzetiségű pilótákról van szó, kizáróan a tengerparti nemzeteket sújtják.

Cluj, P. Mihail Viteazul 39. szám.

Machzorok
Selyem és gyapjú
Taleszek
és az összes ritkább cikkeknek legolcsóbb és legújabb forrás

Megkezdődött az őszi vásár

Karlsbadi ebédli szerviz 780-
Karlsbadi kávé szerviz 260-
Karlsbadi szem. jourgarantura . . . 90-
Karlsbadi teás csésze 20-
Metszett poharak 3, 4, 5 lei

FISCHER
üvegudvar, Cluj

Vig sorsje
Hosszu é vántart
in
ad lekisi
info
az összes
SOR
felől.
LUDVI
nyilvántartás

— Vakme
Pressburg
Pozsonyból
Zeitung ad
Gerstorff I
ellen tegnap
kebb forgalm
férfi vakme
Gerstorffot
bafőbe vert
komoly séri
szállítani. G
ve, hogy át
tung-ot és u
mely auguszt
szakszervez
netelt. A G
madás min
Pressburger
sze. A pozs
Gerstorff a
tet. interve
fő-ságoknál.
tot helyezte
— Megfo
Wittenberg
rimunkás h
távolították
gyermekét.
Tettének ok
var.

Egyzeri né
Dr. T
a legtekiet
gokat nem
Pölerak
gyógyász

—Kataszt
villamoson.
nap este a
tának kocsi
Az áramot
állítani, mi
színt a föl
jelentés sze
ben huszan
besültek. L
még növek
megszüntet
gek rohamt
alatti sinei
— Virágh
ber elszejn
kor a KAC
rágh Lajos
rli, volt bar
Virágh Laj
operhez sz
mod és Ve
után Ady-d
megzenésít

— Megh
nál, idegfáj
ponta félp
József* kes
bőmüköde
tanárok vé
József viz
megbízható
ban, drog

Vigyázat sorsjegytulajdonosok!

Hosszu évek óta fennálló nyilvántartó irodám teljesen

ingyen

ad lelkiismeretes és megbízható információkat az összes bel- és külföldi sorsjegyek felől. — Felvilágosítást ad

LUDVIG FRIEDMANN, nyilvántartási osztály, Wien, I. Salzgras 12

Vakmerő támadást követte el a Pressburger Zeitung igazgatója ellen. Pozsonyból jelentik: A Pressburger Zeitung adminisztratív igazgatója, Gerstdorff Richárd német állampolgár ellen tegnap Pozsony egyik legélénkebb forgalmu utcáján több ismeretlen férfi vakmerő támadást követett el. Gerstdorffot több körülvették és agy hájába verték, úgyhogy meglehetősen komoly sérülésekkel lakására kellett szállítani. Gerstdorffnak az volt a terve, hogy átveszi a Pressburger Zeitungot és újra megindítja a lapot, amely augusztus eleje óta a nyomdászszakszervezetek bojkotta folytán szünetelt. A Gerstdorff ellen intézett támadás minden valószínűség szerint a Pressburger Zeitung ügyével függ össze. A pozsonyi német konzul, akivel Gerstdorff azonnal tudatta a merényletet, interveniált a pozsonyi rendőrhatalóságoknál, amelyek szigorú vizsgálatot helyeztek keltetésbe.

Megfojtotta három gyermekét, Wittenbergből jelentik: Egy itteni gyárimunkás huszöt éves felesége férje távollétében megfojtotta három kis gyermekét, azután felakasztotta magát. Tettenek oka állítólag családi perpatvar.

Dr. TISCHLER-Creme
Főterület: **Osváth**
Gyógyszertár — Targu-Mures

Katasztrófa a newyorki földalatti világon. Newyorkból jelentik: Tegnap este a földalatti vasút egyik vonatának kocsiján az egyik oldal leszakadt. Az áramot az egész vonalon le kellett állítani, mire az egész városban megszűnt a földalatti forgalom. Hivatalos jelentés szerint a baleset következtében huszan meghaltak, százan megsebesültek. Lehetséges, hogy ez a szám még növekedni is fog, mivel az áram megszüntetése után nagy embertömegek rohantak páni rémülettel a földalatti sínjein össze-vissza.

Virágh Lajos dalestéje. Szeptember elsején, szombaton este kilenc órakor a KAC hangversenytermében Virágh Lajos, a Magyar Színház népszerű, volt baritonistája, dalestéjét rendezte. Virágh Lajos, akit Bécsben a Volksoperhez szerződtettek, Schubert, Gounod és Verdi-kompozíciók előadása után Ady-dalokat fog énekelni Reinitz megzenésítésében.

Meghitésnél, náthánál, torokfájdalmánál, idegfájdalmaknál, szaggatásnál naponta fél pohár természetes "Ferenc József" keserűviz rendes gyomor- és bélműködést biztosít. Egzematit orvosok tanárok véleménye szerint a Ferenc József víz hatása gyors, kellemes és megbízható. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

A berlini filmkongresszus az uszító filmek ellen, Berlinből jelentik: A német mozgószínháztulajdonosok birodalmi szövetségének mai ülésén, amelyen tizenhét egyéb európai állam képviselői is résztvettek, a német mozitulajdonosok javaslatára határozatot hoztak, amely állást foglal az uszító filmek előadásával szemben. A határozatban a német mozgószínháztulajdonosok kéri a barátságos külföldi mozitulajdonos-szervezetek képviselőit, csatlakozzanak ahhoz a felhíváshoz, amelyet a világ összes mozgószínháztulajdonosaihoz intéznek s amelynek közlését az összes napi- és szaklapoktól kéri. A kiáltvány egyebek között így szól: "A mozgószínháztulajdonosok ma Berlinben tartott első nemzetközi kongresszusán résztvevő kiküldöttek, akik sorában Belgium, Németország, Anglia, Finnország, Franciaország, India, Jugoszlávia, Hollandia, Ausztria, Lengyelország, Románia, Svédország, Svájc, Spanyolország, Csehszlovákia, Törökország és Magyarország delegátusai jelentek meg, elhatározták, hogy többé semmiféle olyan filmet nem adnak elő, amelyben valamely nemzetet becsmérelnek vagy valamely nép nemzeti érzékenységét megsértik. Ilyen filmek mellőzésével kívánjuk az egyes nemzetek filmgyárosait arra kényszeríteni, hogy eleget tegyenek a film népeket összekapcsoló, népeket kibékítő és művelődésterjesztő missziójának."

Megnyit
BLANARIA VIENEZA
Bécsi Szórmeáruház
Andrei Farcas
Cluj, Piata Unirii 33. sz.

Borzalmas kaland egy barlanglakásban. Orgill kapitány, az indiai gyarmati hadsereg tisztje az angol birodalom legjobbjai és legvakmerőbb turistái közül tartozik. Amikor háromnapos szabadságra hazaérkezett, fiatal hűgával, ki szintén kifiző turista, kirándulásra indult a Trethford melletti labirintusba, amelyekről a tudósok azt tartják, hogy a kőkorszakbeli ember tanyái voltak. Erről a labirintusról, amely 15 méter mélyen kanyarg a föld alatt, máig sincs pontos térkép és életveszélyes vállalkozásnak tartják, ha valaki ide vezető nélkül bemenészkedik. Orgill kapitány azonban keftésben indult el hűgával és el is tévedt a mérhetetlen labirintusban. Minthogy csak egy-egy gyertyájuk és a kapitány zsebében is csak egyetlen doboz kvifa volt, rövidesen sötétség vette körül őket és a hátor testvérpár bizonyosra vette a halált. Szerencsére azonban kirándulásukat nem tartották titokban. A kapitány egy barátjának megemlítette, hogy délben a labirintusba indult, de este hazatért. Amikor másnap reggel sem érkezett haza, azonnal expedíciót szerveztek megmentésére, de ez az expedíció két teljes napig a legszorgosabb izgalommal hiába kutatott Orgill kapitány és hűga után. Már-már lemondtak minden reményről, amikor egy kis barlangban, ahová már sötétben tapogatóztak el, sápadtan, rongyosan és kimerülten, mély álomba merülve találták őket.

Hirdetés templomülések tárgyában. A »Poale Czedek« egyesületi imaház templombizottsága ezúton értesíti a templomlátogatókat, hogy a tavalyi ülésbérlek elővételi jogát csak szeptember 2-ig tartja fenn. Felkérjük tehát a tavalyi bérleket, hogy fenti időpontig bérletüket megújítani sziveskedjenek, mert azontul az ülések szabadon bárkinek bérebe adtatnak és semmiféle reklamációnak helyt nem adhatunk.

A Poale Czedek templombizottsága.

A fejlődésben vezet...

Violet vezet a fejlődésben különösen a Rouge gyártás terén, ami 25 éve specialitása. Gyönyörű új ruza végtelenül díszkrét és a tartósság valóságos csodája.

„A legkedveltebb, mivel leghatásosabb“

VIOLET

Paris, Bd. des Italiens 29.

Lei 130 — elegáns aranyozott tubusban. — Lei 60 — tubus nélkül, Mindenütt kapható. Főlerakat: PARFUMERIE LITEL, Bukaresti, Calea Victoriei 39. — Cluj-i képviselő: Somogyi Miksa, C. Traian 15.

SPORT

Vasárnapi sportprogram

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A mai nap sportprogramján néhány érdekesnek ígérkező sportesemény szerepel. A KKE pályán változatlan érdeklődéssel folytatódó KAC nemzetközi teniszverseny vasárnapi programjára az ötletes vezetőség a legérdekesebb számokat tűzte ki úgyhogy a teniszsport iránt érdeklődő közönségnek a verseny mai napján szép sporttelményekben lesz része.

A mai vasárnapon az uszósportnak is eseménye lesz a Romania városközi uszóversenyével, amelynek programját tegnapi számunkban részletesen közöltük. A versenyen az összes kolozsvári egyesületek indítják uszógárdájukat, a rendező egyesület azonban a marosvásár helyi uszók érkezését is várja.

KMSC—Törökvis. A futballsport érdekes eseménye a nagyvárad kerületi bajnoknak a KMSC-vel való találkozása, mely mint az őszi szezon első városközi mérkőzése, méltán számíthat a legnagyobb érdeklődésre. A nagyvárad csapat a nyáron jó formát mutatott, a KMSC pedig néhány komoly mérkőzést játszott le az utóbbi hetekben. Az eredmény így teljesen nyit, bár mint emlékeztetés, a két csapat legutóbbi találkozása a Törökvis nagygólarányu, de irrealis győzelmét eredményezte. Az érdekesnek ígérkező mérkőzés fair lefolyását Ciurel Ilie szakavatott bíraskodása garantálja. A mérkőzés kezdete pont fél 6 órakor lesz.

A két csapat találkozását megelőzőleg a Morvay és Lepage könyvkereskedő cégek személyzetéből összeváltogatott csapatok mérkőznek.

Romania—NAC Nagyváradon. A kolozsvári bajnok ma a NAC kitűnő csapatával méri össze erejét. A csapatok találkozását általános érdeklődés előzi meg annál is inkább, mert a nagyvárad közönség néhány régi ismerősét, (Bokis, Bradé) fogja a Romániában viszontlátni.

A Haggibbor Aranyosgyéresen. A Haggibbor egyik kombinált csapata Ara-

nyosgyéresen mérkőzik a Sodronyipar jóképességü együttesével.

Szeptember 2-án mindenki megjelenjen a Haggibbor nagysikerűnek ígérkező nyári kertünnepélyén, amelyen a legváltozatosabb játékok és ötletes szórakoztató játékok garantálják a sikert.

A Haggibbor kerékpárszakosztálya ma Dejre rándult át Rimanóczy Márton és Braun Sándor vezetése mellett.

A városi sporttelepen a Törökvis—KMSC futballmérkőzés alatt a KMSC 5 km-es kerékpár pályaversenyt bonyolított le.

Mielőtt porcellán, üvegáru és alpacca-
evőeszköz vásárlásait eszközöznél,
nézzete meg
Moskovits & Co.
árait.
(Cluj, a főpostával szemben)

**Aradi Termény és Aru-
raktár Rt., Arad Erdély**
legnagyobb és legmodernebb
közraktára. Beraktározott ga-
bona- és terményneműekre a
legelőnyösebb feltételek mellett
előleget ad.

külföldileg berendezett
képkeregető, aranyozó
műhely. Ovál, kerék és Bismarck keretek min-
den méretben Cluj, Str.
és kivitelben **Somlyai Mihály** Julia Maslu 7.

Sorsolás

minden hónapban!

Szerencsés esetben **220,000** lejhez juthat ha részt vesz

az ország legelőnyösebb, legszolidabb
Kérjen tájékoztatást aggkori biztosításában.

BÁNSÁGI és ERDÉLYI

RETIKÉNS BIZTOSÍTÓ REZVENYTÁRSASÁG

Arad, Str. Romanului 6. — A társaság ágazatai a következők: élet-, tűz-, baleset-, betöréses-lopás, szállítmány- és jég stb. biztosítások.

Képviselek, ügyvők kerestetnek az ország minden nagyobb városában és helységében jó javadalmazással

26.
te tiranál
t az angol
v Anghia
venciótára
itából
követte a
u és Mus-
a paktum
szolgálat-
de egyben
dinasztikus
amit mük
a tiranál
aracsára,
lbánia ak-
jugoszlá-
tten véde-
ellen, hol-
gyv a pak-
zött egyik
Balona és
át kilenc-
ellenében,
bbi részét
független
balkánon
obb a gö-
révén egy
szimját a
feledkezett
sának elő-
ról, akinek
kegyelmé-
lé azt is
Mussolif
ok
hajókat
bi, hogy
a dieső-
ban, miné
t s előre-
rosztul kü-
ilyen sze-
után az öt
lett renge-
a tengerbe
térő rádió-
ál ugyanis
az S. O. S.
a megadott
akkor for-
esítést kap,
szerevette a
dül is meg
t a repülő-
n s a pilót-
ontossággal
helyüket,
hogy a ha-
hatják az
záró gőzö-
z és szaz
a kutatás
ket jelent
y az ösöt-
napot vess
m nappal
nyolc napra
llyszabással
et az egész
ontolni, —
zélgetést —
tek, bármi-
an szó, ki-
ket sujják.
Cluj,
P. Mihail
Vitezu
39. szám.
orok
gyapju
zek
s cikkeknek
forrás

Közgazdaság

Az új végrehajtási utasítás fogja részben orvosolni az obor-törvény sérelmeit

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mintegy két hónappal ezelőtt, közvetlenül a gabonastandardizálási törvény publikálása után, nagy felzúdulást keltett, különösen Erdélyben, a kormánynak egy másik intézkedése, amelyel a csatolt területekre is kiterjesztette a regáti obortörvényt. Ez az intézkedés tulajdonképpen honorálása akart lenni a csatolt területek gazdasági körei által évek óta hangoztatott azon kívánságnak, hogy decentralizálni kell az ország tőzsdeéletét, illetve járuljon hozzá a kormány új ár- és értéktőzsdek felállításához. Ehelyett azonban, a törvény-előkészítő bizottság határozott állásfoglalása ellenére, a földművelésügyi minisztérium mindössze azt a concessziót tette, hogy a regáti gabonavásárok mintájára megengedte, illetve kötelezővé tette Erdélyben is a hivatalos terményvásárok létesítését.

Az obortörvény azonban már a regátban is gyökeres reformokra szorult és

igly annál kevésbé felelhet meg, különösen kereskedelemjogi szempontokból, a csatolt területeknek. Ezen ezért az érdekeltek a kereskedelmi és iparkamarák útján érélyes akciókat indítottak a sérelmes obortörvény ellen. Különösen az aradi és temesvári kamarák részéről hangzottak el súlyos kifogások a nem hivatalos tőzsdejellegű gabonavásárok létesítése ellen, minthogy ezekben a városokban rendes árutőzsdek vannak, amelyek működését még a kormányzó tanács felfüggesztette.

A különböző tiltakozások és akciók hatása alatt az ipar és kereskedelemügyi minisztérium elhatározta, hogy miután a törvényen egyelőre változtatni nem lehet, legalább egy új végrehajtási utasításban fogja annak hibáit lehetőség szerint korrigálni. Az obortörvény új végrehajtási utasítása már elkészült és rövidesen megküldik alkalmazás végett az egyes kamaráknak.

Szeptemberben megkezdí működését a Siatul önszegélyzó egyesülete. Megírta az Uj Kelet hogy a kolozsvári Siatul Negustoresc halálesetre szóló és bal eset elleni biztosítással kapcsolatos önszegélyzó egyesület felállítását határozta el. Az egyesület alapszabálytervezete már el is készült és főbb vonásokban a következő intézkedéseket tartalmazza: Az egyesület célja az, hogy egyfelől minden elhalt tag hátramaradottainak később megállapítandó segélyösszeget nyújtson, amellyel az örökösök normális életfentartási alapot teremthessenek maguknak. Az egyesület időközönként segélyeket fog nyújtani rendes tagjaiknak, azok árvaiknak, özvegyének, vagy önhibájukon kívül tönkrement, keresetképtelenné vált, megrokkant tagjaiknak. Beléphet az egyesületbe a Siatul minden egyes tagja, aki az egyesület megalapításakor beiratkozott, azonkívül minden olyan kereskedő, aki később jelentkezik, de életének ötvenedik évét még nem töltötte be. A beiratkozási díj 400 lej. Haláleset alkalmával minden tag 200 lej köteles fizetni. Segélyezéseknél pedig 100 lej. Értesülésünk szerint eddig már többszáz kereskedő kérte a felvételt, úgyhogy az egyesület szeptemberben meg is fogja kezdeni a működését.

Fősen passzív Magyarország külkereskedelmi mérlege. Budapestről jelentik: A központi statisztikai hivatal kimutatása szerint Magyarország júniusi importja 85.8 millió pengőt, exportja pedig 57.5 millió pengőt tett ki, a bevi-

tel tehát 28.3 milliós többletet mutat. Az év első hét hónapjában Magyarország összesen 652.4 millió pengőt érő külföldi árut vásárolt, ezzel szemben a kivitt áruk értéke 425.4 millió pengő volt. A magyar külkereskedelmi mérleg tehát ebben a periódusban 227 millió pengővel passzív. Tavaly az első hét hónapban csak 205 millió pengővel haladta meg az importált áruk értéke az exportot. Az elmúlt év júliusával szemben különösen a nyersfa és a megmunkált fa, a nyerspamut és ásványolaj importja növekedett, míg az export terén a friss gyümölcs gépek, készülékek és vasipari félgymantányok kivitele emelkedett. A gabonaexport feltűnően visszaesett, ugyszintén a vágozmarha és hizóállatok kivitele is.

Ortodox izraelita leányotthon és internátus Oradea (Nagyvárad)

Szaniszló-u. 13. Gondos ellátás, szigorú családi nevelés, tanári felügyelet, oktatás és testgyakorlat, kézimunka, zene és idegen nyelvek. Komoly érdeklődőknek prospektust küldünk -

Német házi nyelv!

Hirdessen az „Uj Kelet“-ben

תלמוד תורה עם דרך ארץ אקלאד
חקנה מאת עמיתו
Partoljuk a Mitho zsidó ipart!

Butor

-ta minden vásárló, mint a népszerűen diktál -
-sul minden fiatal pár mint az állásnévelési adminis -
-kik minden kereskedő, - mint az elromlott aeroplán mo -

aki butorszükségletét nem az iclodi iparos Jeschiva

aszialos műhelyében szerzi be. Mert amel -
let, hogy szép, masszív, izléses, divatos és

olesó butort

vásárolt, egy a maga nemében páratlan zsidó intézményt támogat minden áldozat nélkül.

Cim: Atellerul de Tâmplarie „Thora im darech erer“ Iclod, jud. Someş

A CLUJI

TACAMUL

ezüstárugyárban készült minden darab evőeszköz és díztárgy ezen gyárjellettel van ellátva.

800-as finomság!
Gyártmányaink minden jobb egyszerűletben megrendelhetők. - Viszonteladókknak: „TACAMUL“ Ezüstárugár, Cluj, Strada N. Iorga 11/A
Telefon 4-82. Sürgőnycim: „Taaumul“

Sibiuban két-három leány teljes ellátást kaphat.

Zongorahasználat. Érdek ödök forduljanak Sipos hársnyakereskdőhöz. - Cluj, Calea Regele Ferdinand 8 szám

Figyelmeztetés

Vannak utánzatok, melyek a kávédarálóval Valodi Franck-hoz kúlsóleg a meglevesztésig hasonlítanak, minőségük azonban meg sem közelíti a Valodi Franck-ot. Ilyen utánzatok ellen úgy védekezhetünk, ha kizárólag „Valodi Franck“ a kávédarálóval” kerünk.

HEINRICH FRANCK SÖHNE SAR-BUKURESTI-BRASOV.

Amateurok, fényképezetek!

Fényképezeti cikküket a legolcsóbban

BERNAT

papíráruhánál, Piata Unirii 29. sz. alatt

szerezhetik be.

HEBE

a legjobb gyógy- és borviz már 10 évig rendelésnél is engrosárakban házhoz lesz szállítva. Megrendelshely a főterakat és vezérképvisletnél:

Coloniale FISCHER
Calea Reg. Ferd. 28-a. Varosi épület

Hirdessen az Uj Keletben

TŐZSDE

Valutapiac 1928 augusztus 25 (Rador)

DEVLEK	Közvetvái	Zürich		Páris	Bécs	Prága	Newyork
		Nyrtas	Zárlat				
Zürich	317-3175	-	-	498	11040	13658	64985
Newyork	1640-16460	51735	51930	2550	57333	70875	3375
London	80-801	252650	2561	12420	437	3441	16386
Páris	4-66	202	202350	-	22150	271	13193
Milano	63-864	2720	271 50	13380	3062	3708	1763750
Prága	8875-489	1539	1539	76	1690	210037	-
Budapest	2873-2873	906	9056	-	-	12347	58825
Belgrad	-	913	913	290	10775	124525	5929
Bukarest	-	313	31750	1570	313	43187	205750
Város	-	5820	320	-	6430	7947	37837
Bécs	2-22-2321	1320	7320	-	809250	-	47612
Berlin	332-3935	1380	12380	-	13670	46902	80432

100 száz lej árfolyama: Zürich (uto) 31750, Paris 1570, Budapest ---, Bécs ---, Prága ---

Szinház

A Magyar Vasárnap 6-k Mozhelya Vasárnap 9 o (Operette 413.)

Hétfő: Osztrig Csak fe 50, 40, 3 Ssz. 414.

Kedd: Mersz-e revü-ujdo helyárák Szerd: Kék lással, uj Ilonka ve Csütörtök: Cs gyön oles zatszám: Pénzt: Rom tragédia oszlással. árákkal. Szombat: Sze első előad ság, elősz Premiére- Vasárnap fél (Operette, árákkal. Vasárnap 6-k donság 2 kal. Száa Vasárnap há a táncosn lbolya sz Napi bérl Hétfő: Szeret szor. Nap szám: 5.)

Div

521 é ksztek és Kirá könyvkeres

A sz Szeretők Is hoknak évek olyan szellem ves vigjátéku iskolája. Paul don a szerző ságnak, a for Nincs benne risi boházol Mulatságosab bohózat, s an legkényesebb ütözni valót rényen folya a jövő hét v miéret is. Ma: Fiji muzsika. Két szinházban: mabb s legó Fifi kerül sz árákkal, este adása lesz a réttejének a t éttön este nüttelnek, ig A leghineseb gús Miczit a esó mozi-hel 50 lej! Előa Utolsó mo jövő hét vége ezezon s szo kezdődik me ság terve sz nek olykor-c előadások, a tétük mü ker hebenként le nagyon olesó A jövő héten olesó mozi-h Héttón az Mersz-e Mar asszonyt s p előadásul Sh lát adják ig

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:
Vasárnap 6-kor: Fifi. (Operette-repriz. Mozihelyárral. Sz. 412.)
Vasárnap 9 órákor: Májusi muzsika. (Operette-ujdonság 4-edszer. Sz. 413.)
Hétfő: Osztrigás Mici. (Kezdeté 9 órákor. Csak felnőtteknek! Mozihelyárral: 50, 40, 30, 20 és 10 lejes jegyek. Sz. 414.)
Kedd: Mersze Mary? (Angol operette-revü-ujdonság nagyon olcsó mozi-helyárral. Sz. 415.)
Szerda: Kék Róka. (Repriz. Uj betanulással, új szereposztással. Kerekas Ilonka vendégjátékával. Sz. 416.)
Csütörtök: Csókos asszony. (Operette, nagyon olcsó mozi-helyárral. Sorozatszám: 417.)
Péntek: Romeo és Julia. (Shakespeare-tragédia új betanulással, új szereposztással. Nagyon olcsó mozi-helyárral. Sz. 418.)
Szombat: Szeretők iskolája. (Az új idény első előadása. Párisi vigjáték-ujdonság, először. Poór Lili föllépésével. Première-bérlet 1 sz. Sz. 419.)
Vasárnap fél 5-kor: Muzsikás Ferkó. (Operette, nagyon olcsó mozi-helyárral. Sz. 420.)
Vasárnap 6-kor: Szeretők iskolája. (Ujdonság 2-odsor. Rendes helyárral. Sz. 421.)
Vasárnap háromnegyed 9-kor: Marinka a táncosnő. (Operette-repriz. Kondor Ibolya szerződött tag bemutatkozása. Napi bérlet 1 szám, A. Sz. 422.)
Hétfő: Szeretők iskolája. (Ujdonság 3-adsor. Napi bérlet 1 szám, B. Sorozatszám: 423.)

Divatlapok

Király János
 könyvkereskedésben, Főter 15. Cluj
 (Plebánia épület)

A színházi iroda hírei:
Szeretők Iskolája. A párisi szindaraboknak évek óta nem volt olyan finom, olyan szellemes, olyan elragadóan kedves vigjáték-ujdonságuk, mint a Szeretők Iskolája. Paul Armont és Marcell Gerbidon a szerzője ennek a ragyogó ujdonságnak, a fordítója pedig Hajó Sándor. Nincs benne semmi a mostani átlag párisi bohózatok durva sikamlósságaiból. Mulatságosabb, mint a legpárisiasabb bohózat, s emellett olyan finom, hogy a legkényesebb izlés sem talál benne megütközni valót. A szeretők iskolájából se rényen folynak a próbák a színpadon s a jövő hét végére kitűzték már a première-t is.

Ma: Fifi mozi-helyárral és Májusi muzsika. Két előadás lesz ma a magyar színházban: Delután 6 órákor a levidámabb s legültebb párisi operette a Fifi körül színe igen olcsó mozi-helyárral, este 9-kor pedig negyedik előadása lesz a Farkas Imre híres új operettejének a Májusi Muzsikának.

Hétfőn este: Osztrigás Mici csak felnőtteknek, igen olcsó mozi-helyárral. A legújabb párisi bohózatot az Osztrigás Micit adják hétfőn este nagyon olcsó mozi-helyárral. Legdrágább jegy 50 lej! Előadás kezdete 9 órákor.

Utolsó mozi-helyáras esti előadások. A jövő hét végén, pénteken fejeződik be a szezon s szombaton szeptember elsőjén kezdődik meg az új szezon. Az igazgatóság terve szerint az új szezonban is lesznek olykor-olykor mozi-helyáras esti előadások, amikor egy-egy klasszikus érteki mű kerül színe, de természetesen hetenként legfőképpen egyszer lehet ilyen nagyon olcsó helyáras előadást rendezni. A jövő héten bucsuképen még négy igen olcsó mozi-helyáras előadást tartanak: Hétfőn az Osztrigás Micit, kedden Mersze Mary-t, csütörtökön a Csókos asszonyt s pénteken a szezon befejező előadásul Shakespeare Romeo és Juliát adják igen olcsó mozi-helyárral.

NAVIGAZIONE GENERALE ITALIANA. GENOVA

Dél-Amerika felé: A világ leggyorsabb és legnagyobb gőzöseivel

DUILIO
24.000 tonnás

Indul Genuából 1928 aug. hó 30-án. Érkezik Buenos-Airesbe 1928 szept. hó 13-án.

GIULIO CESARE
27.000 tonnás

Indul Genuából 1928 szept. hó 19-én. Érkezik Buenos-Airesbe 1928 okt. hó 4-én.

DUILIO
24.000 tonnás

Indul Genuából 1928 okt. hó 11-én. Érkezik Buenos-Airesbe 1928 okt. hó 25-én.

A hajóut csak 14 napig tart. Az óceánut csak 8 napig tart.

A III. osztály 2, 4 és 6 személyes kabinokkal van ellátva. Utazási költség Romániából New-Yorkba az összes visumokkal együtt csak Dollár 100.

Egyenes vonal Kuba, Mexico, Peru, Cille, Ausztrália felé.

A vasúti út a kikötőig kizárólag gyorsvonaton történik és csak 46 óráig tart.

Minden felvilágosítást díjmentesen szolgálatunknak: **GATTORNO S. A. R. THAIȘOARA STR. BONNAZ 20.**

Minden házban nélkülözhetetlen!

A mai otthon

(Ezerjórónyv — a mai élet ezer bajáról)

című könyv, amely a mindennapi élet száz meg száz kérdésére ad választ és hasznos tanácsot. Mindenki, legyen az bármely foglalkozású, tartozék bármely nemhez és korhoz, megtalálja ebben a könyvben mindazt, amire a gyakorlati életben, főként az otthonában szüksége lehet.

Egynehány fejezete:

A gyermek. — A háztartás. — Teatápolás. — A táplálkozás. — Rádió. — Kézimunka. — Háztartási tanácsok stb.

A sok száz képpel illusztrált munka ára vászonkötésben **960 lej.**

Részletes, illusztrált prospektust szívesen küld az Uj Kelet könyvosztálya, Cluj, Str. Bar... 10.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.

GLUJ, PIATA UNIRII 7. szám

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely és Nagyváradon. — Saját tőkéi 85 millió lej.

Affiliált intézetek: Tordaanyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagynyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Kereszturon, Szászrégenvidéki Takaré- és Hitel r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B.-hunyadon. — Mindenbankügyletet legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizahely. Áruak árát a vasút mellett.

MOZI

Corso filmszínház műsora
 Vasárnap 3, 5, 7, 9 órákor: Kárhozottak. A leghatalmasabb orosz dráma. Főszereplők: Marcella Albani és Wladimir Gaidarow.
 Hétfő 5, 7, 9 órákor: Szenzációk premier: A Bolygó zsidó I. rész. Eugen Süe világhírű regénye filmen. Főszereplők: Gabriel Gabrio, Clau de Marcella, Maurie Schutz.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszer, közlésnél egy szö 5 lej, vasagabb befűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő, jellegzetes levelet csak úgy továbbítunk, ha portó befűvel mellette van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Joghurt

(Bulgár auidtje) Kifűnő élvezeti cikk és anyagcsere szabályozó tejkészítmény. Készítető: Egger-féle Joghurt-Fermentböl. Egger & Co vegyészeti gyár, Cluj

Prima referenciával rendelkező, mérlegképes autóját könyvelő, kiváló magyar és német nyelvű, több évtizedes gyári és nagykereskedelmi gyakorlatú, abszolút önálló, perfect munkacímű állást keres. Ajánlatokat továbbít Blum Zsigmond, — Oradea, Str. Rimanocj 4.

Orth. izr. uri család elfogad teljes ellátásra 1-2, magasabb iskolába járó tanulókat teljes ellátásra keres házbán. — Erdeklődni Király-u. 45. Gombos. 951

Ügyvéd, vidéki gócpontban jól bevezetett irodájához, betegség miatt, gyakorlott fiatal társat keres. — Cim a kiadóban. 942

Eladó birtok Szamosújvár környékén. Összes terület (belsőség, gazdasági épületek, szőlő, gyümölcsös, szamosvígyi szántó térség) 135 hold. Közlekedési részletek dr. Schilling Dezső ügyvédi irodájában, Kolozsvár, Főter 13 szám alatt.

Kunwald

Cluj, Str. Vlahuta (vot Bolyai-u.) 3. Telefon 1-47 szám

Üvegcsiszoló és tükrögyár. Tábla-üveggyártás és üvegcsiszolás. Hibás tükrök újra fonszorozása

Ogyes fiu tanulóknak fizetéssel felvételt! Dávid Hermán bor-üzletében, Szechenyiter 39. 945

Gyermekkosci

és játékaru gyár azonnal szállít a legolcsóbban gyermekkosci, gyermekbicikli és hajtányokat **Matta Idos** Oradea, Str. Anonima No 5.

Különbejárati szépen burorozott szobába, fürdőszoba használatlalt lakótársnöt keres egy hivatalnok. — Cim a kiadóban.

Izraelita urinö kosziba vesz leányokat, akiket gondos házi nevelésben részesít. Cim özv. Ritter Hermanné, Sibiu Str. Reissenfels 13.

Zongora kifűnő állapotban levő, helyszíke miatt, azonnal eladó. Muzeum-u. 4, ajtó 2.

Különbejárati, burorozatlan szoba a Főterén kiadó. Cim a kiadóban.

Eladó egy filodendron, egy posztó téli kabát, jó állapotban levő burorok s több értékes tárgy. Erdeklődni lehet **Matta Lusan** — Str. Scurtá (Kurta-u.) 7. alatt.

Svábhogarakat

muszkákat biztosan kiirtja **Svabopporral**. Hivatalos bizonyítvánnyal garantáltan méregmentes. Embernek, háziállatnak teljesen ártalmatlan. — Egy csomag elegendő teljes kiirtáshoz. Utánvételt 55 lejért szállítjuk. — Viszonteladókna rabatt. **Myihos Vegyi-művek Rt.** Braşov. Telefon 4-32.

Elegáns burorozott szoba, esetleg egytemi haligatónó számára kiadó. Str. Regina Maria 8-8. II. 6.

Egy perforáló és egy Bremer drótfűzőgép megvételre kerestetik. Nádler, Cluj, Catea Dorobantilor 16.

Utazó urak! Hotel Park

(vis a vis gara Satu-Mare)

Restaurant **Katz** kitűnő házi koszt, gyors és figyelmes kiszolalás. Garantált méregmentes **szobák kaphatók**

REUBENI, a zsidók fejedelme

Írta: Max Brod

A titkár felfigyelt. Csak most kezdte észrevenni, hogy Reubeni tréfált. Tetszése jeléül egy kis nevetést köhécselt ki. És ezenközben ő is magához tért. Mert léptei kopogása az uccán őt is különös varázs alá helyezte. Hogy is történhetett, hogy ő olyan dühvel támadt a másikra, hogy annyira le akarta toperni? Micsoda idegen szellem beszélt belőle? Pislogva nézett az oszteria világossága felé, melyhez most újból közeledtek. Megesővált a fejét, a gondolatok, amelyeken egész életén át töpreng az ember, időnként veszedelmesen urrá lesznek rajta, kilócsan, mint a víz egy nyitott edényből, melyet ügyetlenül viszünk és amely mielőtt megmozdulunk, kicsordul, bármennyire igyekszünk is egyensúlyban tartani. S közben egyszerre megértette, hogy milyen céltalan dolog, ha meggyőzni akarunk valakit; először önmagunkban csináljunk rendet! De a sok új dolog, amit senki sem gondolt még el ő előtte és ő, épen ő az első, ki megszüli és kimondja, egy szellemi születés minden fájdalommal szoritotta és kínozta őt. Nem csoda, ha egyszer életében ő is megkönnyebbülést keresett magának, ha vegre olyan valakivel találkozott, akit közel érzett magához.

Reubeni úgy érezte, hogy igazságtalan volt ehhez a nagy, mindenkitől félreértett emberhez. „Bocsásson meg” és kezét nyújtotta neki. „Őn mondta egyszer, hogy nekünk közös ellenségünk Spanyolország és hogy barátok és szövetségeseink akarunk maradni. Akkor hát valóban...”

A titkár csak két ujjahegyét nyújtotta. „Barátok? — Legföljebb szövetségeseink! Ameddig ez előnyös mindkettőnkre. Ne felejtse el a tanításomat!”

Mindketten harsogón felnevettek. Két erős lélek nagy, megkönnyebbüléskacagásával...

Megérkeztek az oszteria elé.

„Tartson velem!”

Reubeni elutasította.

„Igy nem fogja rossz néven venni tőlem, ha nem kísérem vissza Rómába — itt volt az, akitől Antinousnak... és homloka, mint Apollóé...” Felélenkülő aggyastánarcán kéjes vigyorgás jelent meg. „Van önben valami papos. Ez se hogy sem tetszik nekem. Pfüj, ne lássam többé ezt a lenéző ráncot, tisztelendő uram! Alapjában véve nem-e ön is csak egy gyenge ember? En az vagyok, nem is akarok más lenni. És negem a szerelemnek ez a fajtája, amelyhez ön ilyen arcokat vág, még eddig minden sebet meggyógyította, amit a politika ütött rajta. Ha minden fájdalmamat el akarom felejteni, — Hebe, igaz, hűtlen lett ugyan hozzám, de Ganymedes mindig szolgálatomra áll”. Már a koresma küszöbén állott; mielőtt belépett volna, hideg és tanító hangon visszazölgött: „Ne vessen meg ezért. Én csak a természet szavát követem. Aki a természetet veszi példaképül, nem érdemel szidalmat!”

Reubeni egyedül maradt. Micsoda szörnyű veszélyből menekült meg! Sokáig, még nagyon sokáig bolyongott a Sebastian-kapun túl, a Caracalla kutaknál. Nyugtalanul lélegzett, fellekesedve, anélkül, hogy nyugalomhoz jutott volna, boldogságban, nagy boldogságban. Legyőzte a kísértést, férfiasága szárnyaló szellemének segítségével — nem veszélytelenebb-e ez a kísértés, mint a nő szépsége, Machiavelli, Dina — mindketten a bizalmáért küzdöttek — de mindkettőt elutasította fagától. Oh, Istenem — csak hogy megőriztél — csak hogy nem engedted, hogy minden az eszelségségbe és a megsemmisülésbe süllyedjen! Most átérzte hivatottságát és feladata nagyszerűségét. És ebben a pillanatban nem volt terhére többé. A reggeli szél szárnyán érkezett, a téli fű könnyű illatában, a kihunyó csillag utolsó kékes pislogásában, mely épp kialszól feje fölött. Kegyes és üde szellő, hajlongó ágak, az országot friss ébredése, amit megsebez a távol városból ideérkező első, gyenge kéményfüst. De nem engem illet a dicső-

ség, hanem egyedül a Te szent nevedet...

Felkelt a nap. A szár kelet felé fordult és alázatos suttogással belekezdett a reggeli imába.

13.

Igy balált rá néhány hűséges, ifjú kísértője.

Nagyon nyugtalanokdtak miatta, mivel egész éjjel nem tért haza. Sokan egy újabb gyilkossági kísérletől félték. „Testőrei” minden irányban elszéledtek, hogy megkeressék őt. Mekkora volt tehát azoknak a szerencséseknek öröme, akik visszakísérhették a mestert a városba. Néhányan, akik már tompán belényugodtak a változhatatlanba, vadul felkiáltottak örömiükben, mintha csak most eszmélnének rá, hogy mekkora, soha jóvá nem tehető veszteség fenyegette őket.

Eliahu ben Joab, egyik kedvence tanítványa, sirva csökölgatta a kezeit. Mikor valamennyire megnyugodtak, sok beszélgetni valójuk akadt. Signora Benvenida Abrabanela, egy előkelő zsidó nápolyi hölgy tegnap tizenkét gazdagon aranyozott lobogót küldött követői útján, Izrael minden törzsenek egyet, nagy pénzüsszeg kíséretében. A tudós és jóteknőy Abrabanel, Nápoly királyának volt az udvari pénzügyi tanácsadója, s felesége ezen tetteivel nyíltan Reubeni ügye mellé szegődött, — olyan esemény, mely azokat, akik eddig még haboztak, magával kellett ragadja.

A friss reggeli szélben, arany sugarzása fák alatt közeledett a szár a város felé. Magaskerekű ököfogatok nagy port kavartak a tiszta levegőbe.

Az ifjú Eliahu most egy rendkívüli kivánsággal állott elő. Közvetlen az út mentén, ahol elhaladtak, szalmafedélű, nyomorult kunyhóban egy német zsidó család lakott. Egy férfi három leányával és sikeknéma szolgálójával. Utban voltak a Szentföld felé. Itt Rómában azonban az idősebb leányt makacs láz kapta le a lábáról, melyet később egy álomszerű, kábult állapot követett. Ezért nem tudtak továbbutazni. Az apa már többször volt a szár házában, hogy kérje annak csodatévő segítségét. De senki sem méréselte ezt a kerést urának továbbítani, mivel a beteg leányt nem lehetett Reubeni házába szállítani; minden mozdítás csak fokozta fájdalmait. Reubeninek tehát személyesen kellett volna a kunyhóba fáradnia. Most, hogy a véletlen folytán ép előtte haladnak el.

„Meg fogom kísérelni!”, mondta a szár. Hálaérzetében ismeretlen erő növekedését érezte magában, amelyekről eddig sejtelve sem volt. Nem szentségtörések érezte-e eddig, mikor a nép szorongatására csodatetteivel megkísértette a sorso? Ma azonban hajtották az erőt a csodatévő cselekedetre. Nyoma sincs benne szentségtörésnek. Erős vagyok, Isten velem van.

Belépett a kunyhóba. Egy sötét előszoba, telve lomokkal, cinedénnyel, melyek nagy csörrenéssel estek le. Aztán egy rosszul világított szoba. Az egyetlen, ron gyokkal beagatott ablakon halvány reggeli világosság esett az ágyra, amelyben egy sápadt leány feküdt.

Vad feljajdulással az apa csak most ismerte fel a belépőt. A vendég lábaihoz borult. „Uram, uram, — meghalt — egy órával ezelőtt!”

A férfi mellett két gyermek sirt a földre borulva. A szoba sötét sarkában meg-görnyedve állott a szolgáló.

Reubeni az ágyhoz lépett, ránézett a leányra, megfogta a kezét.

„A te leányod nem halott!”, mondta halkan, „csak alszik!”

Ebben a pillanatban már meg is mozdult a test, a fehér ajkak megrándultak, a leány lassan felnyitotta szemét s mintegy Reubeni kezét követve, fel-emelkedett párnáiról, arcát fal felé fordítva, mintha félne, vagy szégyenkez-nék.

Fordította: dr. Hamburgné Becski Irén

A szobában mélységes csend volt. Senki sem mert megmukkanni, mintha félt volna, hogy megzavarja a csodát, mely mindnyájuk szeme előtt történt.

„Áldott legyen az, aki eltámasztja a holtakat!”

Senki sem mondta el, de mindenki elgondolta az áldást.

Es Reubeni — élet és halál ura — ő is a falhoz fordult. De szélesre táruló karjai arról beszéltek, hogy a lélegzet mélyre száll benne és szinte nem is emberi erő jár benne ki és be. Magasabbra már nem lehetett emelkedni, igazabb bizonyítékát nem várhatta önmaga előtt sem annak, hogy népe megmentőjéül választották ki.

„Te vagy a Messiás”, mondta ki fennszóval, ünnepélyesen, Eliah ben Joab.

Mint egykor Gerzon — a torony erklelyén. Reubeni hátamögött eddig is gyakran neveztek őt így, szemébe is mondták asszonyok, gyermekek, vagy eszelős személyek nem egyszer, de ez nem jelentett semmit. De most, először mondta szemébe egy józan ember nyilvánosan és az ifjak jelenlétében. Vajjon mit fog választolni? Lélekzetvisszafojtó csend. Minden tekintet felé irányul. És az ő szájában már ott lebeg a nagy beismerés: Te mondád. —

Még habozik egy pillanatig, mielőtt kimondja.

Es ebben a pillanatban a csendet morgás, nyögés, jajgatás szakítja meg. Emberi hangok ezek, vagy vadállat vinnögása? — A szolgáló mászott elő a sarokból és Reubeni lábait elé fektette, ruhájá szegélyét csökölgatva. Mekkora öröm, abahagyja, felmész, nem akar hinni a szemének, — egy szó sem akar előtörni szájából, melynek sötétvörös, vastag duzzadt ajkai vadul mozognak, mint ha ki akarnák köpni saját magukat, mintha szájának egész belsejét ki akarná fordítani. De a reszelő hang erősödik, összeszedi magát, hosszú ordító kiáltássá lesz — mint akkor, az anyja vas-üzletében. —

Kölsönös felismerés bilincsei tartják őket lekötve, az urat és a szolgát. Semmi kétség. Ó az! Hegyeken és tengereken keresztül és tizenegy eseménydus év után — itt van ő sohasem felejtendő ifjúkorának követe.

Ó az, — Tuvia, a süketnéma szolgáló, a prágai szülői házból.

A többiek úgy néznek rá, — mint egy eszelőre. Vajjon csodát tesz-e véle is Reubeni és kiüzi belőle a Démont úgy, amint az előbb a leányt életre hívta.

A szár azonban — az előbb még uralkodott — most reszket. Térdei megcsuklanak, az asztalhoz kell támaszkodnia, csak annyi ereje marad, hogy egy intéssel mindnyájukat kiharcolja. Egyedül akar maradni a szolgálóval. Vagy az ördöggel, aki a szolgában lakozik — leglább is így gondolták tanítványai, akik a német családdal együtt sietve kitarakodnak az előszobába, még a leányt is agyastól kihurocolják. — A leány él és nem érez többé fájdalmakat.

Ők ketten egyedül maradtak.

A szolgáló bólint, megragadja Dávid kezét és megcsökölja.

A falon szénnel írott betűk táncolnak, mint akkor, — nem, még régebben, a mikor a szolgáló úgy tűnt fel előtte, mint népe lelkiismerete. Az az egyetlen szó: „Megbolondult?” — Így volt ez akkor. Most azt írja Tuvia, amit szeretne elbeszélni. „Kralikkal utban Jeruzsálem felé. Kralik meghalt. Idegen emberekhez csatlakozott. Bécsben, Jeruzsálem felé.”

Buta bizakodással néz rá. Tuvia — a prágai zsidó uccából. Dávid Lemel látja benne, senki más. Semmit sem hallott Reubeniéről. Hiszen süket. Hetek óta él már itt Rómában és nem tud semmiről, mert senki sem vette magának a fáradságot, hogy szóba álljon vele. A szentségtörő szavakat sem hallotta, amelyek épen elhangzottak a Messiásról. Sejtel-

me sincs róla, hogy a Messiás előtt áll. Bár Dávid most hosszú szakállt, bur-nuszt és turbánt visel, mégis csak a kis Dávid neki, akit karján viselt, Dávid Lemel, nem Salamon király fia Chabor pusztájáról és József király testvére, hanem csak Dávid Lemel, Simson Lemel fia — a prágai zsidó uccából.

Dávidot rettenetes aggodalom szállja meg. Elkopja tőle a szentet, ő maga írja fel: „Apám.”

S rá a felelet, amit előre sejtett Dávid. Már az első betű megmond mindant: „H”.

Az előbb még életnek és halálnak korlátlan ura, Dávid Reubeni, a nép meg-váltója, most tehetetlen a halál előtt. Micsoda megalázás! — Egyetlen pillanat és összeomlik nagyságának tudata.

Aldva legyen, aki feltámasztja a holtakat! — Hát akkor támaszd fel őt, támaszd fel!

Áldott legyen az igaz bíró! Áldott maga előtt látja apját. A hibánélküli tudóst, a szent férfit, aki sohasem tett semmit, ami ne lett volna egy parancs teljesítése. Emléke legyen áldott — Dávid nem mer felnézni — egy igaz ember emléke.

Es az anyja? Az anyja felől nem mer érdeklődni Dávid. De hiszen világos. Milyen más okból ment volna Tuvia idegenhez szolgálátba, Kralikhoz az ékszerészhez. Bizonyára azért, mert nem volt senki a házában, minden kihalt volt.

Oh, ez a szorongás, ez a vágy az anyja után, mely hirtelen elfogja és még hozzá olyan erővel, hogy e pillanatban szívesen elfeledne mindent, ami azóta történt, — ha lehetséges volna most, tüstént megfogná az anyja kezét.

Nem kérdez többet. Csakhogy kitérjen a kérdés elől, az „éhes tanító” nevét írja a falra: „Hirschl”.

Kopasz fejét csóválva írja fel Tuvia: „Halott” Hirschl ugyanis eretnek volt, még halála után is haragszik rá ez a buta, tompaeszü, ez a „nép lelkiismerete” szinte élvezi az eretnek pusztulását, méltó büntetését.

De mit ír tovább ez a kéz? Senki sem kérdezte. Oh, kéretlenül halad tovább a kéz, nyugodtan, érzéstelenül. Nem lehet már visszatartani, nem lehet félreértani, „Az anyja is meghalt!”

Dávid felkiált. A tanítványok feje megjelennek az ajtóban. — Nem, nem.

Az apa és anyja halottak. Nem is lehet másként. Az anyja halottias ágyán — mint egykor, amikor utoljára látta, bucsuzáskor, hálósobájában. A párnákon gyenge holdfény. A kicsi arc gondokkal teli, mozdulatlan, sápadt, mint az idegen leány arca, aki nemrég itt feküdt az első napsugárban. De akkor nem ébredhetett fel őt, nem mondhatta: A leány nem halott, csak alszik. Nem volt szabad felébreszteni gondjából őt, aki egész életén át csak gondokat ismert és olyan ritkán nevetett. S a nevetés talán örökre elmúlt volna arcáról, ha megélt volna őt akkor utrakészen, menekülőben az idegen viseletben és lenni a földszinten már feltörte a szekrényét! A Messiás — és feltörte a pénzszekrényt! Dávid egyszerre úgy érzi, hogy letaszították trónjáról, egy vízben uszó völgybe, hegyek között, fullad meg, s a tölgyek között süvölt az eső és a szél. Milyen szégyent! S ma sincs másként — mint akkor, Semmi sem változott. Az apa és anyja halottak, — és mit ért el különben? Keserűen kérde magától, hogy ez-e az egyetlen eredmény 14 év alatt, amelyet emberfeletti fáradozásokban töltött.

Mint akkor, 14 évvel ezelőtt, most is egy létrán áll, amelyről nem tud le-szállani, szédülés vaskarmai vajúdnak testébe.

Mint Messiás indult el, — és visszatért leleplezve, mint csaló!

Közel van az ájuláshoz, egy toronymagasságu áradat közeledik zajtalanul, hogy eltemesse őt puha, zöld hullámai fenekére. Megfogózik az asztal szélébe. E pillanatban, mielőtt még elhagynák ér-zékei, még egyszer gyorsan minden el-vonul szeméi előtt.

(Folyt. köv.)

Pacifist

A csehszlovák közoktatásügyi tankönyvek reviziózott céllal, hogy könyveket adjon a béke s összhangjának ságba. A régi sok kívánnivaló mert a nemzeti a faji gyűlölség a soványizmus sen a háboru u a fájó emlékek lagos megítélés ilyen tankönyve gukban, hogy ocióira az ellens miazmait, amel tében a surlódó politikai viszón erupciókkal fen tenek. A csehsz niszter a tankó és pacifista ir végrehajtani s vel nemcsak a nagy nyugati követendő péld

A történelem az iskola a tör ahol a jövő ha ideológiáját olv hójából. A po után görcsösen dáni ütkezetet nyertek meg. A az iskolában d lelkét olyan tar lyek a dulce et d horatiusi elvéb állandóan a h ják eléje és m gadását hazafia kor az emberi szerződés, loca paktum ellené lad a világot téhát őszinte, cseinek az a s egyszersminder nemzeti politik sósorban az i szolgálatába ál

Az a neve amelyet tegnap külügyminiszte lenségét mond kötelezettséget nak háborut v Egyesült-Állan nak ez a dipl ségtelenül jele tása felé, de a garancia sem papírbástyák.

A Kellog-pa sokat mintha táta volna.

nemzetközi bi tott háboru lethelőség áthá szentséggé av szeniétben, áll a megbélyegz közben a lesze mert a kultur se sem tudott amely a bizk vis pacem, pp